

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ วิทยเกียรติ (3) อาจารย์ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ในจังหวัดกาญจนบุรี (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ประกอบด้วย นายก กรรมการบริหาร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน และ (3) เสนอแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วย นายก กรรมการบริหาร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน กลุ่มละ 76 คน รวม 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชพเพ

ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน พบว่า นายก กรรมการ และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกับครูศูนย์การเรียนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ส่วนด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และ (3) แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ด้านบุคลากร ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนประจำหรือสอนเสริม มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนชุมชน จัดบุคลากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น ด้านงบประมาณ ควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ควรมีสื่อเพียงพอต่อความต้องการ ด้านการบริหารจัดการ ควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ การบริหาร ศูนย์การเรียนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล

**Thesis title : THE APPROPRIATE COMMUNITY LEARNING CENTER MANAGEMENT FOR
TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATIONS IN KANCHANABURI PROVINCE**

Researcher : Mrs.Narathip Saardeim; Degree : Master of Education (Nonformal Education);

Thesis advisors : (1) Dr Narimol Tanthasuraseth, Associate Professor; (2) Dr.Somprasong Withayakiat, Associate Professor; (3) Dr.Chaiyosh Imsuwan; Academic year : 2003

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) study opinions regarding the appropriate community learning center management of executive board members of community learning centers in Kanchanaburi province; (2) compare opinions regarding the appropriate community learning center management of community learning center executive board members consisting of chairpersons, executive board members, under – secretaries of tambon administration organizations, and community learning center teachers; and (3) propose guidelines for the appropriate community learning center management for tambon administration organizations.

The research sample which was obtained through proportionate random and simple random sampling totaled 304 persons consisting of four groups each of which comprised 76 members. They were the groups of chairpersons, executive board members, under-secretaries of tambon administration organizations, and community learning center teachers. The research instrument was a rating scale questionnaire with reliability of .97 developed by the researcher. Statistical procedures for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and Scheffe method of multiple comparison.

Research findings were as follows : (1) The community learning center executive board members had opinions that the management condition of community learning center was highly appropriate. (2) Comparison of opinions regarding management of community learning center indicated that the chairpersons, board members, and under-secretaries of tambon administration organizations had opinions significantly different from those of community learning center teachers at the .05 level on the aspects of budgeting, and equipment and facilities; while no significant difference of opinions was found regarding the aspects of personnel, and administration and management. (3) Guidelines for appropriate management of community learning center were as follows : provisions should be made to have local or outside resource persons to teach regularly or occasionally at the community learning center. Personnel development programs should be organized for community learning center personnel. Sufficient and qualified personnel should be provided for each community learning center. More community participation in community learning center activities should be encouraged. Regarding the budget, the state and tambon administration organization should provide appropriate financial supports. Regarding equipment and facilities, sufficient instructional media should be provided. Regarding management and administration, systematic administrative structure should be developed.

Keywords : Administration, Community learning center, Tambon administration organizations

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ วิทย์เกียรติ แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ อาจารย์ ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้ง อาจารย์ ดร.สุนทร สุนันท์ชัย ที่ร่วมเป็น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์กิตติศักดิ์ รัตนฉายา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดกาญจนบุรี อาจารย์ปรัชญา พวงแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ บ่อพลอย และคุณสุชาดา เชื้อโพธิ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสระลงเรือ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ครั้งนี้

ขอขอบคุณบุคลากรจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุ้มถอง จังหวัด สุพรรณบุรี และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมทั้งกำลังใจจากเพื่อนนักศึกษาแขนงวิชาการศึกษานอกระบบ รุ่นที่ 1 ที่ให้แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ตลอดจน ครอบครัว ซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญและเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการศึกษามา โดยตลอด ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ดูแลผู้สนใจการศึกษาทุกท่าน

นราทิพย์ สอาดเอี่ยม

กันยายน 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	45
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้.....	47
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	63
ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	99
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	100
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	106
ค แบบสอบถาม.....	109
ประวัติผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการดำรงตำแหน่ง และสถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	46
ตารางที่ 4.2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบุคลากร.....	47
ตารางที่ 4.3	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านงบประมาณ.....	49
ตารางที่ 4.4	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่.....	50
ตารางที่ 4.5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	51
ตารางที่ 4.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	53
ตารางที่ 4.7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	54
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	55
ตารางที่ 4.9	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	57
ตารางที่ 4.10	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	58
ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	59
ตารางที่ 4.12	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน.....	60
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารฯ ภาพรวมทั้ง 4 ด้านแยกตามตำแหน่ง.....	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารฯ ด้านบุคลากร.....	63
ตารางที่ 4.15	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารฯ ด้านงบประมาณ.....	64
ตารางที่ 4.16	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารฯ ด้านงบประมาณ.....	64
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารฯ ด้านวัสดุอุปกรณ์.....	65
ตารางที่ 4.18	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารฯ วัสดุอุปกรณ์.....	65
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารฯ ด้านบริหารจัดการ.....	66
ตารางที่ 4.20	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารฯ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน.....	66
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารฯ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน.....	67

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 แผนผังแสดงโครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล.....	13
ภาพที่ 2.2 แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.....	23

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำรงตนให้มีคุณภาพชีวิตและเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งในการพัฒนาคนนั้นจะต้องอาศัยการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ โดยเน้นที่คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งไม่เพียงแต่จะพัฒนาคนในลักษณะเฉพาะตัวเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคนอีกด้วย การศึกษาเพื่อพัฒนาคนจึงจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาใน 2 ส่วน คือ ตัวบุคคล และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งได้แก่ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องร่วมมือกันจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐและประชาชนในชุมชนอันจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนา ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลมีคุณภาพ และยั่งยืนด้วยการเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้อยู่ดีมีสุข เสริมสร้างคนให้มีความรู้ มีภูมิปัญญา รู้เท่าทันโลก และการจัดให้มีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐโดยไม่ขัดต่อกฎหมายในการจัดการศึกษา บทบัญญัติดังกล่าวเป็นโฉมหน้าใหม่ของการเมืองการปกครองของไทย ที่พยายามกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้ส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 22)

จากแนวทางการจัดการศึกษาข้างต้น จะเห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการปกครองลงสู่ท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะได้จัดให้มีองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมาดูแลและพัฒนาท้องถิ่นของคนในชุมชนเอง โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในชุมชนของตน (กรมการปกครอง 2542: 18-19) โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การกระจายอำนาจทางการปกครองและการศึกษาของรัฐ ถือเป็น การให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นในการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน แต่ในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก จากผลการวิจัยของสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2541: บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจต่อสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่นของตน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการจัดการศึกษาเองและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น จะเห็นได้ว่า นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาของรัฐบาล มุ่งที่จะให้องค์กรทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เป็นองค์กรหนึ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน

บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนชุมชนขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการศึกษานอกโรงเรียนที่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2540: 3) ศูนย์การเรียนชุมชนจึงเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่ที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิชาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน โดยมีหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานสนับสนุนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (สวัสดิ์ คีร์ชัน 2541: 10) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน มีดังนี้ 1) พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 2) พิจารณาแผนงานและโครงการของศูนย์การเรียนชุมชนในแผนพัฒนาตำบล 3) กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน 4) บริหารงานศูนย์การเรียนชุมชนผ่านคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2540: 8-9)

จากบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกำกับดูแลการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะเห็นได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีความใกล้ชิดกับชีวิตสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาและความต้องการของประชาชนมากที่สุด ย่อมสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลยังจัดกิจกรรมการศึกษาให้กับสมาชิกและประชาชนในความรับผิดชอบได้น้อยมาก บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ยังมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายประการ เช่น 1) รายได้ของท้องถิ่น ไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน 2) อำนาจหน้าที่ไม่สัมพันธ์กับรายได้ 3) ขาดแคลนบุคลากรในท้องถิ่น 4) ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเท่าที่ควร 5) ผู้บริหารของท้องถิ่นขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน สนใจเฉพาะงานพัฒนาด้านสิ่งก่อสร้าง (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ 2540: 36-37) อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้และความเข้าใจน้อยมากในบทบาทและหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2541: 32-33) ทำให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ปัญหาดังกล่าวนับว่าเป็นอุปสรรคในการบริหารงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองในท้องถิ่นของตน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานและเป็นแนวทางสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในจังหวัดกาญจนบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาในเรื่องการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและมีบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4.3 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 76 แห่ง ในช่วงระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนมีนาคม 2547

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้น โดยหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งอยู่ในชุมชน ในที่นี้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล การวิจัยนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี

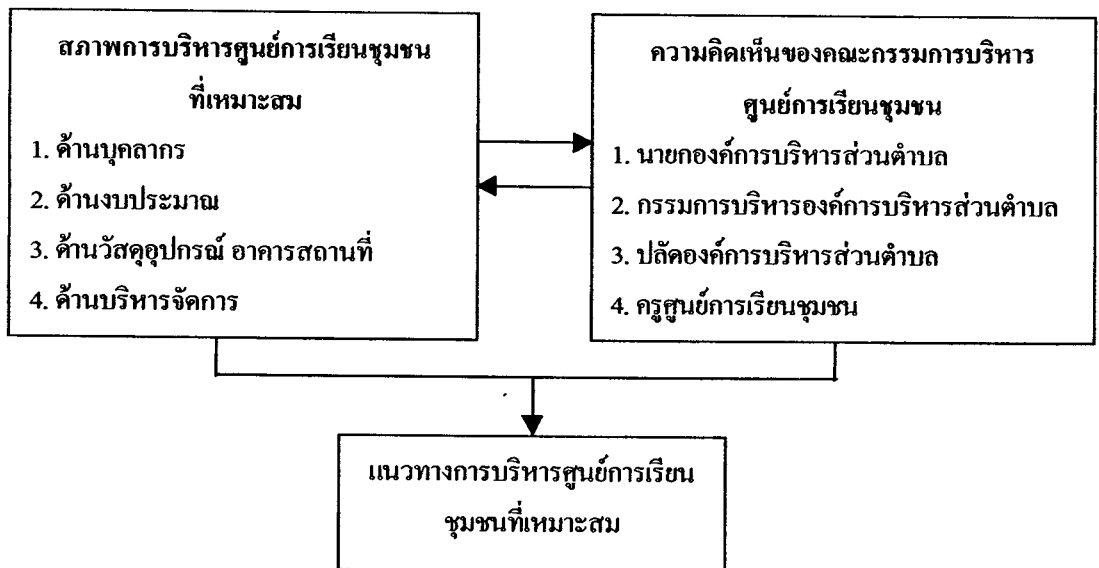
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง คณะกรรมการซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้ 1) นายกองตำบลเป็นประธานกรรมการ 2) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ 3) พนักงานส่วนตำบล (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นกรรมการและเลขานุการ 4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป

6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้ผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
2. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

1.1.1 หลักการกระจายอำนาจ

แนวคิดในการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง เป็นแนวคิดเรื่อง การกระจายอำนาจ (Decentralization) กล่าวคือ การที่รัฐได้มอบอำนาจการปกครองบางอย่างให้กับ องค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อบริการประชาชน ด้วย ความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของส่วนกลาง เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลกลาง และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นได้ผลดี โดยลักษณะการ กระจาย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) มีองค์การเป็นนิติบุคคล เป็นเอกเทศจากราชการ ส่วนกลาง มีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน บุคลากร เป็นของตนเอง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ หน้าที่ขององค์การ 2) มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีอิสระเพียงพอในการกำหนด นโยบายหรือตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ต้องไม่มากเกินไปจนกระทบต่อเอกภาพและอำนาจ อธิปไตยของรัฐ 3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวางในการเลือก ผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ 4) มีงบประมาณเป็นของตนเอง หมายถึง องค์การปกครอง ท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมถึงการมีอำนาจในการบริหารและใช้จ่าย งบประมาณที่จัดเก็บได้มานั้นด้วย (อุทัย หิรัญโต 2523: 2 อ้างถึงใน อนุพงษ์ เนื่องจาง 2544: 18)

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อดังกล่าว จะเห็นได้ว่า รัฐได้มอบการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองท้องถิ่นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานในระดับที่สูงกว่า

1.1.2 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้แต่ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

วิญญู อังคนารักษ์ (2519 อ้างถึงใน อนุพงษ์ เมืองจันท 2544: 18) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีงบประมาณของตนเอง มีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

อุทัย หิรัญโต (2523: 2) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของคน การบริหารงานของท้องถิ่นที่มีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2524 อ้างถึงใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 24) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ประหัด หงษ์ทองคำ (2526 อ้างถึงใน อนุพงษ์ เมืองจันท 2544: 18-19) ได้รวบรวมความหมายของการปกครองท้องถิ่นของนักวิชาการต่างประเทศไว้ ดังนี้

1. Robsan ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร ซึ่งอำนาจอิสระนี้จะต้องไม่มาก จนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย แต่เป็นเพียงองค์การปกครองที่มีสิทธิ์ตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

2. Hollaway กล่าวว่า “การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งจากประชาชน”

3. Wit ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น”

กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่น ก็คือ การปกครองตนเองของชุมชนหนึ่ง ๆ ที่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา และการให้บริการประชาชนตามความเหมาะสมให้เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

1.1.3 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3) เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยงานปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4) เพื่อให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชน

มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น เลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

1.1.4 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดทฤษฎีด้านต่างๆ การปกครองท้องถิ่นนั้น เพื่อสนับสนุน วัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคง และความอยู่ดีกินดีของ ประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น จึงสรุปได้ ดังนี้

1) การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมือง การปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการ ปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง 2518: 6-7 อ้างถึงใน บุญเอี่ยม บุญรอด 2544: 15) โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือก ตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งเป็นการฝึกให้ประชาชนได้ใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่ เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะ ได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยชำนาญในการใช้สิทธิ และ หน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2) การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครอง

ตนเอง (Self Government) ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง ก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบ บริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชน ด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตน ต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหามาของท้องถิ่นของตน (อนันต์ อนันตกุล 2521: 6-7)

3) การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานส่วนสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งข้อหนึ่ง ก็คือ การขาดรากฐานในท้องถิ่น (ลิขิต ธีรเวคิน 2523: 3)

4) การปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐ ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็นบางประการ (กรมการปกครอง 2539 อ้างถึงใน บุญเอื้อม บุญรอด 2544: 13-14) ดังนี้

(1) ภารกิจของรัฐมีอยู่กว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญของบ้านเมือง

(2) รัฐมีอาจจะดำเนินการในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือการจัดบริการ โครงการ ในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

(3) กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะในท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

5) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่า ทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาย่อมแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

6) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับการเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

7) การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินการพัฒนาชนบทที่ผ่านมา ยังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นยังไม่เต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาชนบท อันมีผลต่อการพัฒนางานอย่างแท้จริง

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

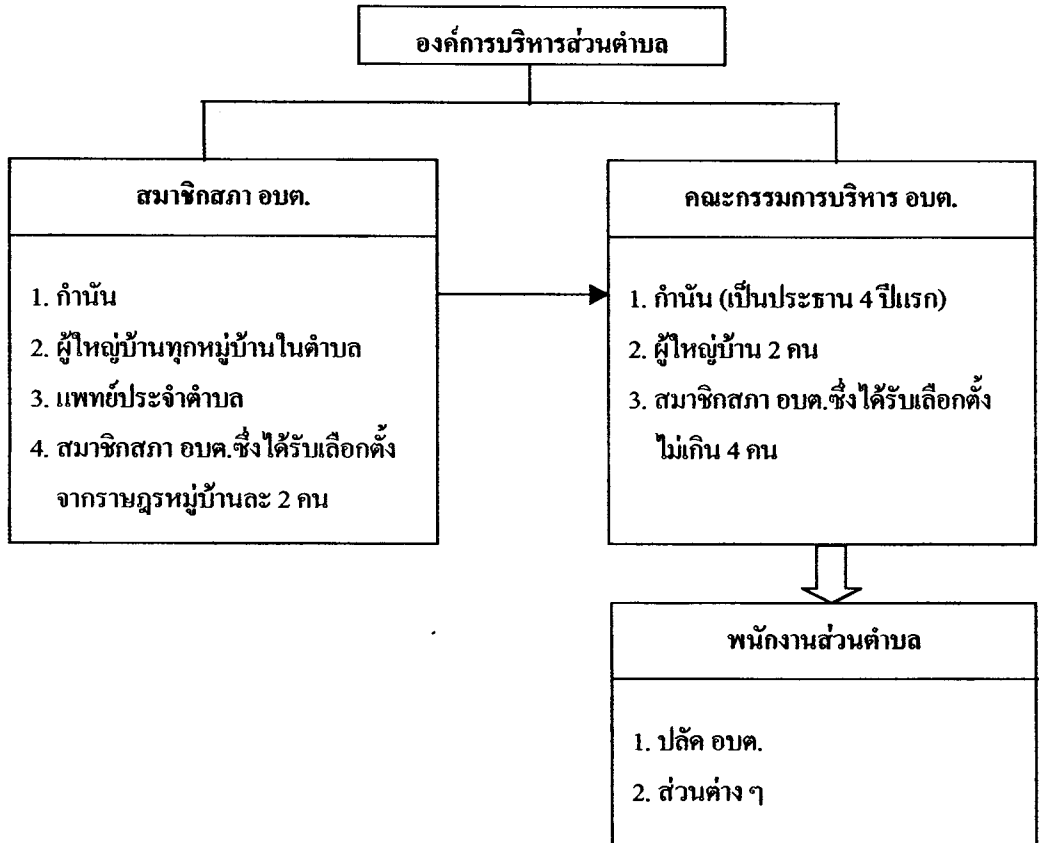
หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 จุดเริ่มแรกของการปรับปรุง ก็คือ การกำหนดให้ตำบลมีรูปแบบเป็น “สภาตำบล” โดยคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล และหมู่บ้านซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะกระตุ้น ส่งเสริม ให้ราษฎร ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจการส่วนท้องถิ่นของตน ต่อมาคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 ได้รวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ยิ่งขึ้น แต่ฐานะของสภาตำบลยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหาร รัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะสภาตำบล ยกฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 43 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา พ.ศ.2537 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 (กรมการปกครอง 2539: 3-4)

1.3 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นหมู่บ้านละ 2 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะเลือกคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน นอกจากนี้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกสมาชิกด้วยกันเป็นประธานสภาคนหนึ่ง รองประธานสภาคนหนึ่ง และเลขานุการสภาคนหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องไม่เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเวลาเดียวกัน

ในส่วนของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลก็จะเลือกคณะกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และเลขานุการคณะกรรมการบริหารอีกคนหนึ่งเช่นกัน (กรมการปกครอง 2539: 5-6)

โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพที่ 2.1 แผนผังแสดงโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : มหาวิทยาลัย, กระทรวง กอธราชการส่วนตำบล *คู่มือพนักงานส่วนตำบล* กรุงเทพฯ
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2539

1.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง 2542: 18-19) ดังต่อไปนี้

- 1.4.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 1.4.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 1.4.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 1.4.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 1.4.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.4.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 1.4.7 คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.4.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 1.4.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

1.5 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คน และกรรมการบริหาร จำนวน 2 คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ หน้าที่ (กรมการปกครอง 2542: 15-16) ดังต่อไปนี้

- 1.5.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์ การบริหารส่วนตำบล
- 1.5.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ
- 1.5.3 รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทราบ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 1.5.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

จากอำนาจหน้าที่และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นของตนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

1.6 ขนาดขั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขั้นของ อบต.	รายได้เฉลี่ย/ปี
อบต. ขั้น 1	20,000,000 บาทขึ้นไป
อบต. ขั้น 2	12,000,000 – 20,000,000 บาท
อบต. ขั้น 3	6,000,000 – 12,000,000 บาท
อบต. ขั้น 4	3,000,000 – 6,000,000 บาท
อบต. ขั้น 5	ไม่เกิน 3,000,000 บาท

(ที่มา : กรมการปกครอง 2539: 82)

2. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) หมายความว่า ศูนย์กลางการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่สร้างโอกาสในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนถ่ายทอดวิชาการ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนให้ดำรงและสืบเนื่องต่อไป อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และเกิดสังคมนการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเอง และการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา 2541 อ้างถึงใน กรวุฒิ เกิดนาวิ 2542: 18)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) คือ สถานที่ใด ๆ จัดขึ้นมาอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น โรงเรียน วิทยาลัย ห้องสมุด สถานประกอบการ ศูนย์วัฒนธรรม ที่อ่านหนังสือ สโมสร ล้วนเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้ทั้งสิ้น (ยูเนสโก 1993 อ้างถึงใน ทิพวัลย์ มาแสง 2545: 196)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) หมายถึง ศูนย์รวมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีพ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ ตลอดจนเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชน ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อก่อให้เกิดสังคม

การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย และยังเป็นการพัฒนา ด้านการศึกษาทั้งในระบบ โรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องพื้นฐานในการพัฒนา สังคม จึงนับว่าเป็นหนึ่งในหลาย ๆ โครงการที่สำคัญ โดยเฉพาะการจัดบริการการศึกษา นอก โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) จึงเปรียบเสมือนประตูทองที่เปิดรับผู้ที่พลาดโอกาสการเรียน ในภาคปกติให้กลับเข้าสู่โลกของการศึกษาอีกครั้ง จากภาวะความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกรมการปกครอง และ อาชีพของคนในท้องถิ่น จึงได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ขึ้นเพื่อเป็นการเปิด โอกาสทางการ ศึกษา เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน เป็นสถานที่ที่เสริม สร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิชาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของ ชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ของสังคมในยุค โลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง (รุ่ง แก้วแดง 2538: 16)

จากคำกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์รวมการจัด กิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึง และครอบคลุมทุกพื้นที่ ตลอดจนเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนตามวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุค โลกาภิวัตน์ เพื่อก่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้และการพึ่งตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างวิถีชีวิตที่เป็น ประชาธิปไตยต่อไป

2.2 ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

สืบเนื่องจากแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ต้องการจัดการศึกษาให้มี ลักษณะต่อเนื่องและเพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาที่เริ่มการ พัฒนาไปมาก ดร. โกวิท วรพิพัฒน์ ได้เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดในการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ หมู่บ้าน ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก จนกระทั่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออก ระเบียบว่าด้วยที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ.2515 ต่อมากรมการศึกษานอก โรงเรียน ได้ เปลี่ยนชื่อเป็นที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพราะในระยะหลังได้มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์อื่น ๆ เข้ามาเพิ่มเติม โดยกรมการศึกษานอก โรงเรียน จัดงบประมาณสนับสนุนให้หนังสือพิมพ์รายวันแห่ง ละ 2 ฉบับต่อวัน และมีการจัดกิจกรรมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยใช้หลักการให้ชุมชนมี ส่วนร่วม มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถพัฒนากิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ คือ

- 1) เพื่อส่งเสริมประชาชนให้มีนิสัยรักการอ่านและป้องกันการลืมนหนังสือ
- 2) เพื่อให้มีศูนย์รวม

หนังสือในหมู่บ้านที่จะให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต 3) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดและบริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 4) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

การดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ประกาศจัดตั้ง ย้ายหรือยุบเลิก รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงาน โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกลางอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) โดยประธาน 1 คน เลขานุการ 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) เลือกสถานที่จัดตั้ง จัดสร้าง หาวีศดู ครุภัณฑ์ ตามแนวทางที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด 2) พิจารณาหนังสือพิมพ์รายวัน หรือวารสารสำหรับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านในหมู่บ้านของตน 3) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือและใช้บริการ 4) จัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้บริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 5) จัดให้มีผู้รับผิดชอบ ดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซมที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มีสภาพที่ใช้งานได้เป็นปัจจุบัน 6) จัดกิจกรรมเสริมความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ตามโอกาสอันควร 7) ประชุมพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อปรับปรุงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 8) ตรวจสอบให้มีการจัดส่งหนังสือพิมพ์หรือวารสารมาถึงที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้เป็นปัจจุบัน และจัดหนังสือพิมพ์วารสารไว้บริการในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นประจำ 9) ประสานงานกับสภาตำบล โรงเรียนประถมศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานที่อ่านทั้งในด้านการปรับปรุงพัฒนาและจัดหาทุน (สุกฤดา จันทรวิมล 2545: 10)

จากการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้รับความสนใจจากชาวบ้านและชุมชน ต่อมากรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พิจารณาผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการศึกษาของชุมชนในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนประกาศจัดตั้งขึ้น โดยมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญทุกวิธีเรียน การศึกษาสายอาชีพและการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยมีสถานภาพเป็นสถานศึกษาหรือสาขาสถานศึกษา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2538 อ้างถึงใน สุกฤดา จันทรวิมล 2545: 11) และได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไว้เป็น 2 ประการ คือ 1) บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน (Non Formal Education Provision) ซึ่งจะจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพและการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

(Informal Education Provision) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปเกิดการเรียนรู้ และให้บริการการศึกษาด้านข่าวสารข้อมูลจากสื่อ และจากแหล่งความรู้ประเภทต่าง ๆ รวมทั้ง ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยที่ศูนย์การเรียนรู้ที่ประกาศจัดตั้งขึ้นในวัด ศาลาประชาคม สภาตำบล สถาบัน ครอบครัวยุคใหม่ ฯลฯ รวมเรียกว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

นโยบายและวิสัยทัศน์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหาได้ ให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยทุก ครอบครัวยุคใหม่ สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถานประกอบการ เอกชน องค์กรภาครัฐ เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สุกฤดา จันทรวิมล 2545: 11) และจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตราที่ 284 กำหนด ให้มีการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ของ ตนเอง และมาตรา 289 กำหนดให้องค์กรท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกอาชีพตาม ความเหมาะสมตามความต้องการของท้องถิ่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ รวมทั้งนโยบายของรัฐที่เสนอแนวทางปรับโครงสร้างด้านการบริหารให้มีการกระจายอำนาจการ บริหารสู่ท้องถิ่นและส่งเสริมบทบาทชุมชน ดังนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้ดำเนินการ ปรับเปลี่ยนศูนย์การเรียนรู้ที่ดำเนินการอยู่ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยให้องค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เรียกว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) จัดตั้งอยู่ในชุมชน กำกับ ควบคุมโดยองค์กรชุมชน คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และจัดกิจกรรมการศึกษาตามแนวทาง การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ยึดหลักการใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียม กัน อีกทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิต อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2537: 2-4)

2.3 แนวคิดของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่ริเริ่มพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขึ้น ได้สร้างกรอบแนวคิดของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2546: 2) ดังนี้

2.3.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการบริหารจัดการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในชุมชน เพื่อให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบแก่ประชาชนในชุมชน

2.3.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีภารกิจหลักในการจัดและให้บริการสื่อการเรียนรู้ ต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น สื่อ เอกสาร หนังสือ ตำราแบบเรียนต่าง ๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ชุดรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม (ETV) คอมพิวเตอร์พร้อมเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

2.3.3 การจัดให้มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แห่งละ 1 คน โดยปฏิบัติงานเต็มเวลา

2.3.4 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นของประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้จัดระบบและควบคุมการดำเนินงาน และกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งมีหน่วยงานระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เป็นองค์กรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.3.5 มุ่งเน้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชน เป็นเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

2.3.6 เป็นศูนย์กลางการประสานงานของชุมชนและเป็นแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ของชุมชน ทั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้

1) เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และให้บริการการศึกษา นอกโรงเรียนทุกรูปแบบ

2) เพื่อเสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้สำหรับประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

3) เพื่อเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุค โลกาภิวัตน์และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและ มุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

4) เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและจัดการ ศึกษาให้กับคนในชุมชน

2.4 องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

องค์ประกอบหลักที่จะช่วยให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นไปด้วยดี และบรรลุวัตถุประสงค์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2546: 3) ประกอบด้วย

2.4.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่จะใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ ประชาชนทุกคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น เด็กเล็ก สตรี คนพิการ แรงงานคืนถิ่น และนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรต่าง ๆ

2.4.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่จัดตั้งอยู่ในชุมชน มีสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ได้แก่ ชุดรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นวีดิโอ วีดิทัศน์ เทปเสียง สื่อเอกสาร หนังสือตำรา และแบบเรียนต่าง ๆ ตลอดจนคอมพิวเตอร์ที่สามารถ เชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.4.3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานในลักษณะประจำที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำหน้าที่จัดกิจกรรมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย โดยได้รับค่าตอบแทนตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด เป็นผู้มิอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.4.4 คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งพิจารณาคัดเลือกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่วางแผนเสนอแนวทางการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บริหารและจัดกิจกรรมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรและงบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กำกับติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลและประชาสัมพันธ์

2.4.5 องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

2.4.6 กลุ่มประชาชน ซึ่งรวมกลุ่มกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องผลักดันให้เกิดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.4.7 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค จัดประชุมชี้แจง เผยแพร่แนวความคิดในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประสานงานจัดหาแหล่งทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทั้งในแง่สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเครือข่ายในการจัดกิจกรรม

2.5 การจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ส่งเสริม และจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนตามความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะแนวและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน จัดและบริการข่าวสารข้อมูลสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ และนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2546: 51)

2.6 การจัดบริการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งบริการความรู้ข่าวสารข้อมูลให้กับนักศึกษา ประชาชน เด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนในการใฝ่หาความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะรวบรวมสื่อต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนทุกเพศทุกวัยมาจัดบริการเพื่อส่งเสริม

การเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนและสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2541: 89-90) โดย

2.6.1 บริการการอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารตลอดจนสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งบริการความรู้จากสื่อวีดิทัศน์ เทปคาสเซต วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ โดยครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดหาสื่อความรู้มาจัดบริการ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือวิชาการ สารคดีทั่วไป วารสาร นิตยสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว จุลสาร นิตรรศการ โทรทัศน์ วิทยุ เทปคาสเซต วีดิทัศน์ หอกระจายข่าว เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์ ซีดี แผ่นดิสก์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

2.6.2 บริการยืม-คืน สื่อความรู้สำหรับผู้ที่ประสงค์จะยืมสื่อความรู้ไปศึกษาค้นคว้านอกศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.6.3 บริการค้นคว้าหาความรู้จากสื่อความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.6.4 บริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน

2.6.5 จัดนิตรรศการส่งเสริมการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.6.6 จัดกิจกรรมบริการหมุนเวียนหนังสือ สื่อ ไปยังที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยกลุ่มนักศึกษาและเครือข่ายอื่น

2.6.7 จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

2.6.8 จัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเคลื่อนที่

2.6.9 จัดให้ความรู้ตามเสียงตามสาย หอกระจายข่าว

2.7 ประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อชุมชนและประชาชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2546: 51-52) ดังนี้

2.7.1 เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.7.2 ประชาชน/ชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชนของตนเองมากขึ้น

2.7.3 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามารับบริการการศึกษาแหล่งการเรียนรู้ที่ใกล้ตัว

2.7.4 ทำให้มีแหล่งข้อมูลข่าวสารในระดับพื้นที่ที่บริการความรู้แก่ประชาชนได้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

2.7.5 ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ เพื่อระดมความคิดในการวางแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.7.6 ประชาชนในชุมชนได้รับการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต และมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

2.7.7 ส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มในชุมชน ให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ มีเงินออม และกองทุนหมุนเวียนในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง

2.7.8 ส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษา และมีโอกาสเข้ารับการศึกษาเพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น

2.7.9 ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ที่มีความรู้ความสามารถได้มีโอกาสนำศักยภาพของตนเองมาทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนของตน ทั้งในลักษณะการเป็นวิทยากรและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.7.10 กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญและรักในถิ่นฐานของตนเอง ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น เพื่อการดำรงอยู่และสืบสานความเป็นไทยต่อไป

2.8 โครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

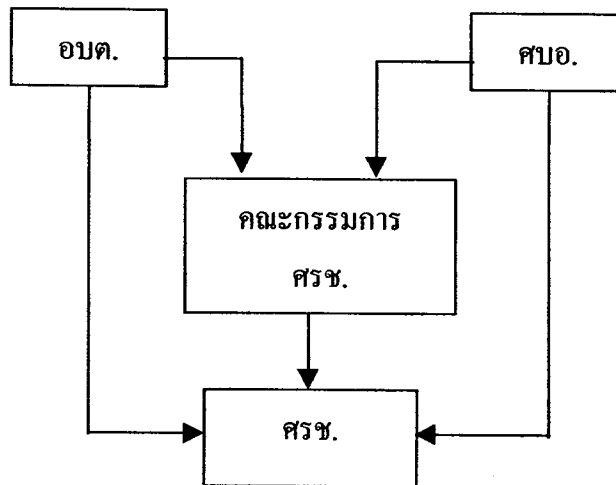
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน อยู่ในการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นบุคลากรที่ได้รับค่าตอบแทนจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน ลักษณะโครงสร้างการบริหารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะประกอบด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2540 อ้างถึงใน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี 2541: 8)

2.8.1 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงาน

2.8.2 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นคณะผู้บริหารกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน

2.8.3 ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรม โดยมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นหน่วยให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ดังแผนผังโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

โครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ภาพที่ 2.2 แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ที่มา : การศึกษานอกโรงเรียน, กรม ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา *คู่มือการดำเนินงาน ศรช.*

ปี 2541 กรุงเทพฯ 2540

2.9 บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนั้น ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ม.ป.ป: 20-25 อ้างถึงใน ธานี น้อยสกุล 2544: 24-29)

2.9.1 บทบาทหน้าที่ของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

- 1) จัดกิจกรรมตามแผนการเรียนการสอนและหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
- 2) จัดทำข้อมูลชุมชนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการ
- 3) จัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเสนอเข้าแผนพัฒนาตำบล และแยกเสนอของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล และกรมการศึกษานอกโรงเรียนแล้วแต่กรณี
- 4) จัดการกระจายและหมุนเวียนการให้บริการสื่อต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

5) ดำเนินงานธุรการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยเฉพาะการรับสมัคร นักศึกษา แนะนำ ตรวจสอบการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา การลงทะเบียนเรียน การจัดทำแผนการเรียน การจบหลักสูตร ฯลฯ

6) ดำเนินงานจัดและประสานงานการสอนเสริม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมในชุมชน

7) ให้คำปรึกษา แนะนำ และแนะแนว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทุกประเภทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

8) ประสานกับบุคคล หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนผู้รู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดดำเนินงานเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

9) ให้บริการ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแก่ผู้เรียนและชุมชน

10) ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

11) สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

2.9.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ พิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และบุคคลอื่นที่เหมาะสม มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) วางแผนและเสนอแนวทางการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2) จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

3) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการทางการศึกษาของชุมชน เพื่อการจัดกิจกรรมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4) บริหารและจัดกิจกรรมให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

5) จัดหาและสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

6) กำกับ ดูแล ติดตามการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

7) ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.9.3 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 2) พิจารณาแผนงานและโครงการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแผนพัฒนา

ตำบล

- 3) กำกับ ดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 4) บริหารงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผ่านคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.9.4 บทบาทหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ

1) ร่วมกับศูนย์ศึกษาออกโรงเรียนภาคและศูนย์ศึกษาโรงเรียนจังหวัด จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งองค์กรและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) เผยแพร่แนวความคิดและประชาสัมพันธ์แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้แก่หน่วยงาน องค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการประสานงานจัดหาทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ

4) ประสานงานและจัดทำข้อมูลของเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

5) เป็นศูนย์รวมและบริหารการกระจายสื่อ

6) เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

7) ร่วมประชุมกับคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อจัดทำและพิจารณาแผนปฏิบัติการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

8) ประสานงานการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

9) เสริมและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากร การศึกษาดูงาน การยกย่องและประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

10) จัดระบบการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล เพื่อให้มีมาตรฐานและคุณภาพทั้งในการดำเนินงานและด้านวิชาการ

11) ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

12) สรุปผล และรายงานผลการดำเนินงาน

2.9.5 บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนในด้านแผนงาน โครงการ งบประมาณ วิชาการ วัสดุ ครุภัณฑ์
- 2) พัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนในด้านต่าง ๆ
- 3) นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
- 4) สร้างเสริมแรงจูงใจให้กับบุคลากรของศูนย์การเรียนชุมชน และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เช่น การให้รางวัล การศึกษาดูงาน การยกย่องประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ
- 5) ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการ และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน
- 6) จัดการและบริหารระบบการกระจายสื่อให้กับศูนย์การเรียนชุมชน
- 7) อนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น

จากบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ทำให้ศูนย์การเรียนชุมชนซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาในชุมชน สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

3.1 ความหมายของการบริหาร

มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า “การบริหาร” ไว้แตกต่างกัน ดังนี้
 ชูบ กาญจนประกร (2510: 21 อ้างถึงใน อนุพงษ์ เนื่องจางง 2544: 7-8) กล่าวว่า
 “...การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้น คำว่า การบริหารงานนี้จึงใช้กำกับการแสดงให้เห็นลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอแล้วแต่กรณีไป แต่ถ้าเป็นการทำงานโดยบุคคลเดียว เราเรียกว่า เป็นการงานเฉย ๆ เท่านั้น...”

สมพงษ์ เกษมสิน (2521: 31) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (administrative resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

สมาน รังสิโยภุชญา และสุธี สุทธิสมบุรณ์ (2523 อ้างถึงใน บุญเอี่ยม บุญรอด 2544: 45) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ คือ การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน หรืออีกนัยหนึ่ง การบริหาร คือ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น ๆ (Management is getting things done through other people)

ภิญโญ สาธร (2526: 6) ได้ให้ความหมายของการบริหาร ดังนี้
การบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน การบริหารเกี่ยวข้องกับ

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (a group of two or more people)
2. ร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง (Co-operative performance of activities)
3. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน (Common goals)

ปธาน สุวรรณมงคล (2530 อ้างถึงใน นงนุช วงษ์สุวรรณ 2535: 6) ให้ความหมายของการบริหาร และการจัดการ ไว้เป็น 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การบริหารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผน ตลอดจนการกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่วางไว้ ส่วนการจัดการเป็นกระบวนการของการนำนโยบายและแผนปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นในการบริหาร ตามแนวทางนี้ การบริหารและการจัดการมีความแตกต่างกัน

แนวทางที่ 2 การจัดการเป็นคำที่มีความหมายทั่วไป และรวมถึงการบริหารด้วย ตามแนวทางนี้ การจัดการเป็นกระบวนการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ที่กำหนดในขั้นของการจัดการบรรลุผล

แนวทางที่ 3 การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ ทั้งนี้ โดยทั่วไปบุคคลที่รับผิดชอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและการตัดสินใจ มักจะถูกเรียกว่า “ผู้จัดการ” หรือ การจัดการในภาคธุรกิจ และเรียก “นักบริหาร” หรือ การบริหารในภาครัฐกิจ

ในด้านการบริหาร ชารี มณีศรี (ม.ป.ป: 3) ได้ให้ความหมายของการบริหาร ดังนี้
คำว่า การบริหาร มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า MINISTRARE หมายถึง การบริหาร การบริหารเป็นเรื่องของการรวมกลุ่มกิจกรรมของมนุษย์ การร่วมมือประสานงาน

เฮอริเบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon 1966: 5 อ้างถึงใน นงนุช วงษ์สุวรรณ 2535: 2) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ร่วมกัน

คูินท์ และดอนเนล (Koontz and Donnell, 1972 อ้างถึงใน บุญเอี่ยม บุญรอด 2544: 45) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน

มิเชล เอ ฮิทท์ และคณะ (Michael and others, 1979 อ้างถึงใน นงนุช วงษ์สุวรรณ 2535: 2) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การประสมประสานทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สรุปได้ว่า การบริหาร หรือ การจัดการ คือ ศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารขององค์การ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งงาน การประสานงาน และการควบคุมกิจการ มีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ เพื่อให้ดำเนินไปตามนโยบายจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

3.2 องค์ประกอบและกระบวนการบริหารองค์การ

ธงชัย ตันติวงษ์ (2541: 7-8) กล่าวว่า ปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้บริหารทุกคนต้องหันมาสนใจในงานด้านการจัดการ เพื่อใช้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกิจการ ประกอบด้วยปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. คน (Man) คือ ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ ในแง่ของปริมาณและคุณภาพงาน
2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้อมาอย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า
3. เงินทุน (Money) นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด ซึ่งเงินทุนนี้มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงราคาต้นทุนเงิน คือ ดอกเบี้ยอีกด้วย
4. วัตถุดิบของ (Material) ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและวัตถุดิบของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต หรือ สร้างบริการตลอดเวลา

ทองอยู่ แก้ว ไทระ และชัยศ อิมสุวรรณ (2545: 11) ให้ความหมายของการบริหารหรือการจัดการ ดังนี้ การบริหาร (Administration) หรือ การจัดการ (Management) มีความสำคัญต่อองค์การเป็นอย่างมาก เพราะเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดขององค์การ ถ้าการบริหารหรือการจัดการกระทำได้อย่างเหมาะสม องค์การจะดำเนินไปด้วยดี การบริหารองค์การเป็นการจัดการให้มีการใช้ทรัพยากรในองค์การ เพื่อดำเนินกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีประเด็นที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ทรัพยากร และการจัดการ

ทรัพยากร ประกอบด้วย

- ทรัพยากรคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญเพราะเป็นผู้ดำเนินการ
- ทรัพยากรเงิน เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปเพื่อให้เกิดผลผลิตของการทำงาน
- ทรัพยากรวัสดุ เป็นวัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการให้เกิดผลผลิตขององค์การ ซึ่งอาจหมายรวมถึง อาคาร สถานที่ ยานพาหนะขององค์การด้วย
- ทรัพยากรวิชาการ เป็นความรู้ที่ใช้สำหรับการดำเนินงานขององค์การ ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจง การบริหารองค์การจึงเป็นการจัดการ ประสมประสานเชื่อมโยงทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

การจัดการ เป็นวิธีการดำเนินการเพื่อให้ได้ผลผลิตขององค์การที่นอกเหนือไปจากกระบวนการผลิต โดยทั่วไป ๆ มักใช้หลักของ ลินคอล์น เฮอร์วิก (Lyndall Urwick) ในเรื่อง POSDCORB กล่าวคือ

- P – Planning (การวางแผน)
- O – Organization (การจัดองค์การ)
- S – Staffing (การจัดทีมทำงาน)
- D – Directing (การสั่งการ)
- Co – Coordinating (การประสานงาน)
- R – Reporting (การรายงาน)
- B – Budgeting (การใช้จ่ายงบประมาณ)

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534: 81-82) ได้กำหนดองค์ประกอบในการบริหารจัดการกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในชุมชนไว้ 7 ประการตามแนวทางของ POSDCORB เช่นเดียวกัน คือ

1. การวางแผน (Planning) ต้องเป็นแผนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยอาศัยข้อมูลสถิติและข้อเท็จจริงหรือหลักฐานต่าง ๆ

ที่ปรากฏ มาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ แล้วจึงจัดทำแผนดำเนินการหรือโครงการอย่างละเอียด ผู้วางแผนจะต้องประกอบด้วยบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายร่วมคิดร่วมจัดทำ

2. การจัดองค์กร (Organization) มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่รับผิดชอบให้ชัดเจนและแต่ละคนสามารถปฏิบัติได้ อาจจัดในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงานในแต่ละกิจกรรมหรือแต่ละโครงการ

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) คือ การแสวงหาบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรม โดยการคัดเลือกตามความเหมาะสมหรือตามความสมัครใจ

4. การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) คือ การควบคุมดูแล การนิเทศ ติดตามผล และการประเมินผลตามแผนที่วางไว้ ซึ่งในแผนจะต้องบ่งบอกถึงกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้มีส่วนร่วมและรับทราบ

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างผู้ดำเนินงานทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อมิให้มีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนหรือเกิดการขัดแย้งกัน

6. การรายงาน (Reporting) จะต้องจัดให้มีระบบการรายงานที่ติดลคระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ผลจากการรายงานจะเป็นข้อมูลย้อนกลับที่จะนำมาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไข และนำข้อมูลมาเป็นข้อสรุปผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

7. การจัดทำงบประมาณ (Budgeting) เป็นหัวใจของการดำเนินงานที่จะทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยจัดทำอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การจัดหาแหล่งที่มาหรือเงินทุน การจัดทำงบประมาณการใช้จ่าย การควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผน สรุปผลการใช้งบประมาณเมื่อสิ้นสุดโครงการ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 อ้างถึงใน อนุพงศ์ เนื่องจำนง 2544: 11-13) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร (process of administration) หรือการประกอบการในทางบริหารนี้ หรือบางทีจัดว่าเป็นหน้าที่ของนักบริหาร (executive function) นั้น ได้มีผู้ให้ความเห็นถึงลำดับขั้นที่สำคัญของกระบวนการบริหารไว้แตกต่างกัน บางท่านเห็นว่าน่าจะต้องประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์กร (organizing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (coordinating) และการควบคุมงาน (controlling) เป็นแนวคิดกระบวนการบริหารแบบ POSDCORB ของ Gulick และ Urwick ดังมีความหมาย ดังนี้

1. P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (policy) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้น ไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน แผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิชาการ และวิจารณ์ญาณวินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็น ไปด้วยความถูกต้องและสมบูรณ์

2. O = Organization หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณารวมไปกับการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (management) ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (division of work) เป็นกรม กอง แผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพของงานหรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่าง (specialization) ก็ได้ นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (control) และหรือพิจารณาในแง่หน่วยงาน (organization) เช่น หน่วยงานหลัก (line) หน่วยงานที่ปรึกษา (staff) และหน่วยงานช่วยเหลือหรือหน่วยงานอนุกร (auxiliary) เป็นต้น

3. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคลากรและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (personnel administration) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม (competent man for competent job) หรือ put the right man on the right job ก็รวมถึง การที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย เรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายอย่างกว้าง ๆ ว่า การบริหารงานบุคคลนั้นเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน การวางแผน โครงการ ระเบียบ และวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในองค์การใดองค์การหนึ่งเพื่อให้ได้มาและได้ประโยชน์ ตลอดจนการบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรด้านมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและมีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กระบวนการที่วานี้จึงรวมหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งหมด นับแต่การสรรหาและรับคนเข้าทำงาน จนกระทั่งพ้นจากหน้าที่การงานขององค์การไป

4. D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยความสะดวก รวมทั้งการควบคุมงาน และนิเทศก์งาน ตลอดจนจิตใจในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (leadership) มนุษย์สัมพันธ์ (human relations) และการจูงใจ (motivation) เป็นต้น การอำนวยความสะดวกในที่นี้รวมถึงการวินิจฉัยสั่งการ (decision making) ซึ่งเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานและขึ้นอยู่กับความสามารถบังคับบัญชาหรือหัวหน้า เพราะว่าการที่จะอำนวยความสะดวกให้ภารกิจดำเนินไปด้วยดีจำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ดี และมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละลักษณะของการตัดสินใจ

5. Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้อง ในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหาร เพราะเป็นกิจกรรมประจำวันที่ต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงาน และเป็นสิ่งที่อยู่ในทุกระดับของงาน การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน เพราะเป็นปัจจัยในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

เมื่อกล่าวถึงการประสานงานแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่ควรได้กล่าวถึงเพราะมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่คู่กันประจวบกับเงา ก็คือ การติดต่อสื่อสาร (communication) เพราะการติดต่อสื่อสารที่ดีจะช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดี และทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนถึงการประชาสัมพันธ์ (public relations) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย การรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (communication) อยู่มาก การรายงานโดยทั่วไป หมายถึง วิธีการของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

7. B = Budgeting หมายถึง ระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน วิธีการบริหารงบประมาณ โดยทั่วไปมักมีวงจรที่คล้ายคลึงกันอย่างที่เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (budget cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

7.1 การเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติ (executive preparation and submission)

7.2 การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (legislation authority)

7.3 การดำเนินการ (execution)

7.4 การตรวจสอบ (audit)

กล่าวโดยสรุป ในการบริหารจัดการที่นิยมอยู่ในปัจจุบันได้ใช้หลักการบริหารจัดการตามแนวของ POSDCORB ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ จะต้องมีการประสานเชื่อมโยงต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้

แต่อย่างไรก็ดี สำหรับองค์การขนาดเล็กที่ไม่มีโครงสร้างและระบบที่ซับซ้อน การนำแนวทางการบริหารแบบ POSDCORB มาใช้ อาจทำให้การบริหารจัดการซ้ำซ้อนเกินไป สำหรับกรณีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อาจใช้องค์ประกอบของการบริหารจัดการ ตามแนวทาง 4 M ของทองอยู่ แก้ว ไทรชะ และชัยศ อิมสุวรรณ (2545: 11) ได้กล่าวในเรื่องของการบริหารองค์การเพื่อดำเนินกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ด้านทรัพยากรและการจัดการ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ

3.3 การบริหารจัดการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวทางจัดการอยู่ 4 ด้าน ดังนี้

3.3.1 ด้านบุคลากร

การบริหารบุคลากร หรือปัจจุบันเรียกว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นศิลปะในการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์กร โดยให้มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนบุคลากร 2) การสรรหา 3) การพัฒนา 4) การชำระรักษา 5) การประเมินบุคลากร (สมประสงค์ วิทย์เกียรติ 2545: 39)

3.3.2 ด้านงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้เงินมาจ่ายในการดำเนินการจัดการในด้านค่าใช้จ่าย ตลอดจนควบคุมการดำเนินงานด้านงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดหา 3) การดำเนินการ 4) การควบคุมการดำเนินงาน (กิตติศักดิ์ รัตนฉายา 2545: 119)

3.3.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ การจัดการให้ทุกอย่างขององค์กรได้สนับสนุนการดำเนินการของบุคลากรได้อย่างดี รวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารให้มีประสิทธิภาพ การบริหารครอบคลุมถึง การกำหนดความต้องการ การจัดหา การแจกจ่าย การบำรุงรักษา และการจำหน่าย (บุญเลิศ ต่องสว่าง 2545: 77)

3.3.4 ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ เป็นการจัดการเพื่อดำเนินกิจการขององค์การให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ในที่นี้ เป็นการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (กรมการศึกษา นอกโรงเรียน 2541: 21) ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนการดำเนินงาน
- 2) การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน
- 3) การจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของชุมชน
- 4) การบริหารและจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 5) การกำกับดูแล ติดตามการดำเนินงาน
- 6) การประเมินผลการดำเนินงาน
- 7) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนสำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล พบว่า มีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

วินัย เชื้อเพชร (2532: 91-99) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนของคณะกรรมการหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพิศ เจริญทอง (2532: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการดำเนินงานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน คือ บุคลากรมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะศูนย์ ที่ตั้งใหม่ ตลอดจนขาดวิทยากรในสาขาวิชา ด้านงบประมาณมี ปัญหาเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ ซึ่งไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและคำตอบแทนซึ่งมีระดับต่ำ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเก่า ล้าสมัย ชำรุด เครื่องมือยังไม่ทันต่อสภาพของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และขาดข้อมูลที่ทันสมัย โดยเฉพาะข้อมูลด้านการตลาด

เพชรวาปี พันธุ์เพ็ง (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์กรบริหารส่วนตำบล ภาคกลาง 8 จังหวัด ผลการศึกษา พบว่า

- 1) ทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
- 2) ความรู้ ความเข้าใจในองค์กรบริหารส่วนตำบลของประธานกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
- 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อายุ การติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง และความรู้ความเข้าใจในองค์กรบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ ได้แก่ รายได้ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งกำนัน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542: 41-42) ได้ติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนชุมชน ภาคเรียนที่ 2/2541 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า ศูนย์การ

เรียนชุมชนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ มีความพร้อมในการให้บริการสื่อต่าง ๆ และมีชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมทุกแห่ง ส่วนใหญ่ใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนศูนย์การเรียนชุมชนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจัดหาโดยใช้อาคารสถานที่ของหน่วยงานอื่น ประชาชนสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก มีสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์มากพอสมควร แต่ไม่ได้มีการจัดหมวดหมู่อย่างชัดเจน ใช้อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมเพื่อบริการแก่ประชาชนในชุมชนทุกวัน โดยนักศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญจะใช้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์และอาทิตย์ สำหรับศูนย์การเรียนชุมชนที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจัดสร้างขึ้นร่วมกับประชาชนและนักศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นอาคาร ไล่ สามารถเป็นที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ถ้าเป็นศูนย์การเรียนชุมชนที่อยู่ใกล้ศูนย์บริการการศึกษาโรงเรียนอำเภอ จะมีสื่อและจัดบริการแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้ดี แต่ถ้าห่างจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจะมีสิ่งบริการต่าง ๆ ไม่สมบูรณ์นัก นอกจากนั้น ศูนย์การเรียนชุมชนที่อยู่ในบริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มักอยู่ห่างไกลชุมชนและยังมีสื่อไม่ครบสมบูรณ์ มีครูศูนย์การเรียนชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล บริการได้เฉพาะในเวลาราชการ ซึ่งนักศึกษานอกโรงเรียนจะใช้พบกลุ่มในวันเสาร์และอาทิตย์ สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนโดยทั่วไปยังไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวคิดและหลักการของศูนย์การเรียนชุมชน จึงควรมีการสัมมนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้หาแนวทางจัดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของประชาชนในพื้นที่รับบริการ รวมทั้งฝึกอบรมครูและชี้แจงนักศึกษาถึงหลักการและวิธีการบริการของศูนย์การเรียนชุมชนให้ชัดเจน

ตลอดจนจัดหาสื่อสำหรับให้บริการแก่ประชาชนให้ครบถ้วน

กรวณิ เกิดนาวิ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการส่งเสริมศูนย์การเรียนชุมชน (สรช.) ในอำเภอผักไห่ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมศูนย์การเรียนชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์การเรียนชุมชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการส่งเสริมศูนย์การเรียนชุมชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์การเรียนชุมชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยมาก

พรประไพ อุทะนุก (2542: 97) รายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบอมอก อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ สรุปในภาคประชาชนว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ควรมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีโอกาสร่วมในกระบวนการคิด การวางแผน การติดตามผล ประเมินผล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและตำบล เพื่อการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ และเพื่อพิจารณาแผนงานและ โครงการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแผนพัฒนาตำบล คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีบทบาทในการวางแผนเสนอแนวทาง ให้การสนับสนุน กำกับดูแล ติดตามการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การสร้างความเข้าใจ และกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ชาญ กองจันทร์ดี (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เขตการศึกษา 5 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการจัดการทั้ง โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การให้คำปรึกษา และแนะแนว 3) การจัดทำแผนและ โครงการ 4) การสำรวจข้อมูลชุมชน 5) การบริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 6) การประสานเครือข่าย 7) การสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 8) การประชาสัมพันธ์ ส่วนระดับประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งในลักษณะภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) สามารถตรวจสอบได้ 2) สังคมชื่นชม 3) ความพึงพอใจของผู้เรียน และ 4) การมีมาตรฐานทางวิชาการ สำหรับองค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวม พบว่า มีองค์ประกอบ 3 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ 1) การสำรวจข้อมูลชุมชน 2) การสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาในการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น พบว่า การจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและการดำเนินการของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์การ

เรียนชุมชน มีความเหมาะสมในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นการจัดหลักสูตรสาขาวิชา เกษตรกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมในระดับมาก แต่คณะกรรมการที่ประกอบด้วย เจ้าอาวาส ตัวแทนประชาชน และศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเหมาะสมในระดับน้อย

2. ความต้องการในการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น พบว่า ก่อนการเปิดหลักสูตรควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและหลักสูตรที่ต้องการ คือ สาขาวิชาเกษตรกรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งมีการเตรียมการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิทยากร และห้องเรียนให้พร้อม และมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ส่วนการดำเนินงานในศูนย์การเรียนชุมชนต้องการให้ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้เลือกคณะกรรมการที่มาจาก คณะบุคคล 3 ฝ่าย คือ สมาชิก อบต. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ รวมทั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน และผู้นำชุมชนหรือตัวแทนประชาชน ตลอดจนมีการกำหนดบทบาทคณะกรรมการแต่ละฝ่าย และกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการและการติดตามผลอย่างชัดเจน

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รูปแบบที่สนองความต้องการของชุมชนและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านการจัดหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพ ตลอดจนสามารถจัดตั้งกลุ่มให้ดำเนินเป็นธุรกิจขนาดย่อมได้ สำหรับในด้านการดำเนินการมีการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน ที่มาจากองค์กร 3 ฝ่าย คือ สมาชิกสภา อบต. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ผู้นำชุมชน หรือตัวแทนประชาชน

พิชชา ทับทิม (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านแผนงานและโครงการ ด้านดูแลงานศูนย์การเรียนชุมชน และด้านบริหารศูนย์การเรียนชุมชน สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีบทบาทด้านบริหารงานบุคคล เนื่องจากการคัดเลือกครูศูนย์การเรียนชุมชนหรือกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน เกี่ยวกับการสรรหา ดำเนินการสอบ การบรรจุแต่งตั้งนั้นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดดำเนินการ 2) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทด้านแผนงานและโครงการในการจัดทำข้อมูลศูนย์การเรียนชุมชน จัดทำแผนงาน จัดกิจกรรมและโครงการ 3) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหาร

ส่วนตำบล มีบทบาทในด้านดูแลงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับการตรวจเยี่ยม ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกิจกรรมและโครงการ และ 4) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในด้านบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา สายสามัญ สายอาชีพ กลุ่มสนใจ กิจกรรมและโครงการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

สำลี เก่งทอง (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษา 5 ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาและการจัดการศึกษา และด้านความสามารถในการดำเนินการจัดการศึกษา ส่วนด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา มีความพร้อมต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีไม่เพียงพอ ไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินงานด้านการศึกษา ไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการศึกษาที่ชัดเจน ขาดการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับโรงเรียน งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านสาธารณูปโภคมากกว่าด้านการศึกษา

จินตนา กิตติสยาม (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามทัศนะของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพิษณุโลก ในงาน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการประสานงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพิษณุโลก ในงาน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพิษณุโลก ในงาน 5 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีวุฒิการศึกษาต่างกัน คือ วุฒิการศึกษาระดับมัธยมและต่ำกว่า และวุฒิการศึกษาสูง

กว่ามัธยม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีวุฒิการศึกษาต่างกัน คือ วุฒิการศึกษาระดับมัธยมและต่ำกว่า และวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยม มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รานี น้อยสกุล (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความรู้และทักษะที่จำเป็นในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาและแนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประสานเครือข่าย เป็นความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับมากทุกด้าน และจากการเปรียบเทียบความรู้ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนเพศชาย มีความเห็นว่ามี ความจำเป็นในการปฏิบัติงานในระดับที่สูงกว่ากลุ่มเพศหญิง และกลุ่มอายุน้อย มีความเห็นว่ามี ความจำเป็นในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอายุมาก และทักษะที่จำเป็นด้านการบริหารจัดการ กลุ่มครูอายุน้อย มีความเห็นว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอายุครูมาก โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมหมาย แสงมณี (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้สื่อในเขตบริการของศูนย์การเรียนชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี มีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อของศูนย์การเรียนชุมชนในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจระดับมากในด้านอาคารสถานที่และเจ้าหน้าที่ โดยกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 46 ปี มีความพึงพอใจแตกต่างจากกลุ่มประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มนักศึกษากับกลุ่มประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 46 ปี ไม่แตกต่างกัน

ศุกฤตา จันทรวิมล (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางจัดการศูนย์การเรียนชุมชน หลังปี พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จากการศึกษา พบว่า การที่ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการศึกษา มีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนประสบความสำเร็จ สำหรับแนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนชุมชน พบว่า การสำรวจความต้องการของชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคลากรหรือครู ทราย. จะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานศูนย์การเรียนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม และศูนย์การเรียนชุมชนเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนที่เหมาะสม เพราะมีการดำเนินงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยมาก ประชาชนมีแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นแหล่งความรู้ที่เหมาะสมสำหรับชุมชน มีการใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนชุมชนมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชุมชน ในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้กับคนทุกกลุ่มทุกวัย เพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้ ซึ่งในการพัฒนาคน โดยการจัดการศึกษานั้น จะเป็นเครื่องมือสำคัญซึ่งนำมาสู่การพัฒนาประเทศชาติโดยรวม ศูนย์การเรียนชุมชนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษา เป็นสถานที่ที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน โดยการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ดังนั้น หากการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ศูนย์การเรียนชุมชนประสบความสำเร็จในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารงานในศูนย์การเรียนชุมชนมีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เสนอเป็นแนวทางในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดดังนี้

ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 95 ตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกองตำบล จำนวน 95 คน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ) จำนวน 95 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 95 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 95 คน รวมทั้งสิ้น 380 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ที่ทำการปกครองจังหวัดกาญจนบุรี ฝ่ายท้องถิ่น)

กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรี ได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (สมคิด พรหมจ้อย 2544: 46) ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ทำการสุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละประเภท กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครชซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608 อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย 2544: 103) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายกองตำบล จำนวน 76 คน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 76 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 76 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 76 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 304 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามประเภทที่ต้องการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านตำแหน่ง ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และระดับขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในลักษณะมาตราประมาณค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540: 107-108) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นชนิดปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้ในการสำรวจ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3 ท่าน ตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน 1) ด้านศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 2 ท่าน ได้แก่ อาจารย์กิตติศักดิ์ รัตนฉายา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี และอาจารย์ปรัชญา พวงแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) ด้านองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน ได้แก่ คุณสุชาดา เรือโปลัง นายกองการบริหารส่วนตำบลสระลงเรือ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ว่ามีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และประเด็นที่จะศึกษา ตลอดจนมีความชัดเจนเพียงใด ด้วยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Objective Congruence) และนำไปปรับปรุงแก้ไข (พิทยพันธ์ เวะศรีภา 2542: 28)
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน เนื่องจากมีลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1974: 161) ซึ่งคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97

ซึ่งถือว่ามีค่าสูงเพียงพอสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อบกพร่องอีกครั้ง เพื่อให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน 13 อำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากศูนย์การเรียนชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 ศูนย์

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั้ง 13 อำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในเวลาที่กำหนด

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 304 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.68 ของแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 ฉบับ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 ฉบับ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 75 ฉบับ และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 75 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับมาตรวจสอบเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

4.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลความหมายของคะแนนโดยใช้แนวคิดของเบสต์ (Best, 1981: 184 อ้างถึงใน สำลี เก่งทอง 2543: 59) ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละช่วง ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49	หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ในการกำหนดแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี กำหนดให้แนวทางที่เหมาะสมมีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และเปรียบเทียบรายคู่ภายหลัง โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อทราบความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ทั้ง 4 ด้าน

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมจากข้อคำถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ทราบความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล คือ นายกองค้ำการ บริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 ศูนย์ รวม 304 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถาม กลับคืนมาจำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.68 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้ำการ บริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และ ด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหาร ส่วนตำบล

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้ำการ บริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 76 ศูนย์ จำนวน 304 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 75 ศูนย์ จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.68 แยกพิจารณาตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และสถานภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่รับผิดชอบ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และสถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ตำแหน่ง		
	1. นายกององค์การบริหารส่วนตำบล	75	25.0
	2. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	75	25.0
	3. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	75	25.0
	4. ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	75	25.0
	รวม	300	100.0
2	ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง		
	1. 1 ปี	42	14.0
	2. 2 ปี	37	12.3
	3. 3 ปี	55	18.3
	4. 4 ปี	55	18.3
	5. มากกว่า 4 ปีขึ้นไป	111	37.0
	รวม	300	100.0
3	สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ		
	1. ระดับ 1	0	0.0
	2. ระดับ 2	0	0.0
	3. ระดับ 3	11	14.7
	4. ระดับ 4	19	25.3
	5. ระดับ 5	45	60.0
	รวม	75	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

- ตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0

2. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 4 ปีขึ้นไปมากที่สุดจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา คือ 3 ปี และ 4 ปี มีจำนวนเท่ากัน คือ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ดำรงตำแหน่ง 1 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และดำรงตำแหน่ง 2 ปีน้อยที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

3. สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบอยู่ในระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมา คือ ระดับ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และระดับ 3 น้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และพบว่า ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ใน สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบระดับ 1 และสถานภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลที่รับผิดชอบระดับ 2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในจังหวัดกาญจนบุรี

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 75 ศูนย์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดกาญจนบุรี ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. อบต.ควรมีบทบาทในการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)	3.87	0.85	มาก	6
2. อบต.ควรมีบทบาทในการคัดเลือกครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	3.66	0.93	มาก	9
3. อบต.ควรสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มีการจัดหา ครูผู้สอนและวิทยากรเอง	3.75	0.86	มาก	8
4. อบต.ควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทของ อบต. ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	4.06	0.81	มาก	4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ด้านบุคลากร	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
5. อบต.ควรจ้างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้รับผิดชอบจัดการศึกษาออกโรงเรียนของ อบต.เอง และเป็นผู้บังคับบัญชาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรง	3.56	1.03	มาก	10
6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากกว่า 1 คน	3.82	0.97	มาก	7
7. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตลอดเวลา	4.00	0.80	มาก	5
8. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว	4.11	0.77	มาก	1
9. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ	4.09	0.80	มาก	3
10. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ขกย่องชมเชย การปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.10	0.82	มาก	2
รวม	3.90	0.60	มาก	

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านบุคลากร ในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.60)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ขกย่อง ชมเชย การปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.82) และ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควนจำงครุศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้รับผิดชอบจัดการศึกษานอกโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และเป็นผู้บังคับบัญชาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยตรง ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.03)

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดทำแผนของรับบริการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.	3.92	0.85	มาก	4
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐทั้งหมด	4.01	0.80	มาก	3
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. ทั้งหมด	3.52	0.96	มาก	8
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐและ อบต. ในสัดส่วนที่เหมาะสม	4.08	0.83	มาก	1
5. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมานำมาใช้ในด้านเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.78	0.91	มาก	7
6. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมานำมาใช้ในด้านการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.91	0.84	มาก	5
7. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมานำมาใช้ในด้านจัดหาและให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.04	0.83	มาก	2
8. ชุมชนควรมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น ค่าบริการ ค่าสมาชิก ค่าธรรมเนียม ฯลฯ	3.81	0.97	มาก	6
รวม	3.88	0.63	มาก	

ตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านงบประมาณ ในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐและ อบต. ในสัดส่วนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.83) รองลงมา ได้แก่ งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนำมาใช้ในด้านการจัดหาและให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.96)

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. อบต.ควรดำเนินการสร้างอาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเอง		0.98	มาก	9
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีสถานที่เป็นเอกเทศ	3.99	0.88	มาก	7
3. อบต.ควรสนับสนุนหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพมาใช้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.94	0.85	มาก	8
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการสำรวจความต้องการและ มีการวางแผนการใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ	4.04	0.83	มาก	
5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีสื่อไว้บริการอย่างหลากหลาย เช่น วิทยุ ทีวี เทปเสียง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	4.15	0.84	มาก	3
6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ไว้บริการ สำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	4.00	0.88	มาก	6
7. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดสถานที่ภายในบริเวณหรือ รอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้สะอาด งามคาน่าให้บริการ	4.26	0.77	มาก	2
8. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ที่พอเพียงและดึงดูดความสนใจ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.27	0.80	มาก	
9. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำแผนผังและ โครงสร้างการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.15	0.75	มาก	3
รวม	4.07	0.66	มาก	

ตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.66)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่พอเพียงและดึงดูดความสนใจ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.80) รองลงมา ได้แก่ การจัดสถานที่ภายในบริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาดงามตาน่าใช้บริการ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการสร้างอาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเอง ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.98)

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

	ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
	การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
f	1. อบต.ควรมีการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.80	0.80	มาก	7
f	2. อบต.ควรมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผนดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.93	0.76	มาก	6
	3. อบต.ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.96	0.80	มาก	5
	4. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการประชุมร่วมกันกับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	3.97	0.77	มาก	4
	5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน	4.05	0.76	มาก	2
	6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	4.06	0.75	มาก	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
7. คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีบทบาทในการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานและให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และ อบต. ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.03	0.76	มาก	3
รวม	3.97	0.63	มาก	

ตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) รองลงมา ได้แก่ ควรจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.80)

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน				
8. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านข้อมูลทั่วไป การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.03	0.73	มาก	2
9. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกโรงเรียน	4.02	0.70	มาก	3
10. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	3.93	0.76	มาก	4
11. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.06	0.77	มาก	1
รวม	4.01	0.65	มาก	

ตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชนในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.65)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านข้อมูลทั่วไป การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของชุมชน				
12. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ	4.10	0.74	มาก	1
13. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน	4.08	0.78	มาก	2
14. การลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละเรื่องและกิจกรรม	4.00	0.77	มาก	4
15. การลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับปัญหาที่กระทบต่อคนส่วนใหญ่ในชุมชน	4.02	0.81	มาก	3
รวม	4.04	0.69	มาก	

ตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละเรื่องและกิจกรรม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77)

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การบริหารและจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
16. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเปิดสอนหลักสูตรที่เหมาะสม กับความต้องการของท้องถิ่น	4.16	0.72	มาก	6
17. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	4.26	0.76	มาก	1
18. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	3.96	0.83	มาก	11
19. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น กิจกรรมวันสำคัญ นันทนาการ ประเพณีท้องถิ่น ฯลฯ	4.13	0.74	มาก	8
20. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อส่วนร่วม	4.19	0.74	มาก	4
21. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์	4.23	0.76	มาก	2
22. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรของท้องถิ่น	4.19	0.74	มาก	4
23. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรจัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียนและปัจฉิมนิเทศก่อนจบหลักสูตร	4.13	0.78	มาก	8
24. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีบริการแนะแนวการ ศึกษาให้กับนักศึกษา	4.14	0.75	มาก	7
25. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการวัดผล ประเมินผล นักศึกษาตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กำหนด	4.20	0.77	มาก	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การบริหารและจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
26. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรเป็นสถานศึกษาจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามมาตรา 18(3) ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่ง ชาติ พ.ศ.2542 เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ เป็นผู้จัด	4.04	0.81	มาก	10
รวม	4.14	0.61	มาก	

ตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการบริหารและจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.61)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.76) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83)

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การกำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
27. อบต.ควรมีการจัดทำแผนควบคุมการกำกับดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเป็นระบบ	3.78	0.78	มาก	6
28. อบต.ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด	3.82	0.78	มาก	5
29. อบต.ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล	3.86	0.79	มาก	3
30. อบต.ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ	3.86	0.80	มาก	3
31. อบต.ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น	3.87	.79	มาก	2
32. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน	3.98	0.82	มาก	1
รวม	3.86	0.67	มาก	

ตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการกำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.67)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.82) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนควบคุมการกำกับดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
33. อบต.ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.83	0.78	มาก	2
34. อบต.ควรประเมินผลการดำเนินงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของงานตามเป้าหมายและแผนงานที่ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ได้วางไว้เป็นหลัก	3.80	0.80	มาก	3
35. อบต.ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพ	3.85	0.78	มาก	1
36. อบต.ควรให้ผลตอบแทนแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง โดยที่มีการประเมินผลผ่านเกณฑ์ใน ระดับที่ อบต.พอใจผลงาน	3.79	0.82	มาก	4
รวม	3.81	0.70	มาก	

ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ผลตอบแทนแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง โดยที่มีการประเมินผลผ่านเกณฑ์ในระดับที่องค์การบริหารส่วนตำบลพอใจผลงาน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.82)

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน				
37. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่การดำเนินงาน ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ	4.10	0.75	มาก	2
38. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้ บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	4.21	0.78	มาก	1
รวม	4.15	0.73	มาก	

ตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.73)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
ด้านบุคลากร	3.90	0.60	มาก	3
ด้านงบประมาณ	3.88	0.63	มาก	4
ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่	4.07	0.66	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการ	4.00	0.56	มาก	2
รวม	3.96	0.55	มาก	

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้านเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.55)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.66) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.56) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.60) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.63) มีความเหมาะสมตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน แยกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

การบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ตำแหน่ง															
	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล				ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล				ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ
1. ด้านบุคลากร	3.92	0.60	มาก	3	3.80	0.62	มาก	3	3.94	0.61	มาก	3	3.93	0.57	มาก	4
2. ด้านงบประมาณ	3.83	0.61	มาก	4	3.73	0.66	มาก	4	3.81	0.61	มาก	4	4.15	0.55	มาก	2
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์อาคาร สถานที่	4.06	0.68	มาก	1	3.87	0.67	มาก	2	3.97	0.67	มาก	1	4.37	0.58	มาก	1
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.00	0.56	มาก	2	3.91	0.57	มาก	1	3.97	0.59	มาก	2	4.14	0.50	มาก	3
รวม	3.95	0.55	มาก		3.83	0.71	มาก		3.92	0.56	มาก		4.14	0.46	มาก	

จากตารางที่ 4.13 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน แยกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.55)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.68) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.56) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.60) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.61) มีความเหมาะสมตามลำดับ

2) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.71)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริหารด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.57) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.8$, S.D. = 0.67) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.62) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.66) มีความเหมาะสมตามลำดับ

3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.56)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.67) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.59) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.61) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.61) มีความเหมาะสมตามลำดับ

4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.46)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.55) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.50) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.57) มีความเหมาะสมตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (post hoc test multiple comparisons) ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในด้านบุคลากร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	0.927	0.309	0.837
ภายในกลุ่ม	296	109.222	0.369	
รวม	299	110.149		

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านงบประมาณ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	7.631	2.544	6.743*
ภายในกลุ่ม	296	111.665	0.377	
รวม	299	119.296		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในด้านงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่าง	นายก อบต.		กรรมการ อบต.		ปลัด อบต.		ครู ศรช.	
	$\bar{X}$		$\bar{X}$		$\bar{X}$		$\bar{X}$	
	$\bar{X}$	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig
นายก อบต.	3.83	-	0.09	0.82	0.01	0.99	0.32*	0.01
กรรมการ อบต.	3.73	0.09	0.82	-	0.07	0.89	0.41*	0.00
ปลัด อบต.	3.81	0.01	0.99	0.78	0.89	-	0.33*	0.01
ครู ศรช.	4.15	0.32*	0.01	0.41*	0.00	0.33*	0.01	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 แสดงความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในด้านงบประมาณ พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	10.393	3.464	8.420*
ภายในกลุ่ม	296	121.790	0.411	
รวม	299	132.183		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

	นายก อบต. $\bar{X} = 4.0652$		กรรมการ อบต. $\bar{X} = 3.8741$		ปลัด อบต. $\bar{X} = 3.9748$		ครู ศรช. $\bar{X} = 4.3719$		
	$\bar{X}$	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig	ค่าแตกต่างเฉลี่ย	Sig
นายก อบต.	4.06	-	-	0.19	0.34	0.09	0.86	0.30*	0.03
กรรมการ อบต.	3.87	0.19	0.82	-	-	0.10	0.81	0.49*	0.00
ปลัด อบต.	3.97	0.09	0.99	0.10	0.81	-	-	0.39*	0.00
ครู ศรช.	4.37	0.30*	0.03	0.49*	0.00	0.39*	0.00	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 แสดงความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการบริหารจัดการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	2.093	0.698	2.190
ภายในกลุ่ม	296	94.270	0.318	
รวม	299	96.362		

จากตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	3.979	1.326	4.516*
ภายในกลุ่ม	296	86.939	0.294	
รวม	299	90.917		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม

กลุ่มตัวอย่าง	นายก อบต.		กรรมการ อบต.		ปลัด อบต.		ครู ศรช.		
	$\bar{X}$	ค่าแตกต่าง	Sig	ค่าแตกต่าง	Sig	ค่าแตกต่าง	Sig	ค่าแตกต่าง	Sig
นายก อบต.	3.95	-	-	0.12	0.58	0.02	0.99	0.19	0.19
กรรมการ อบต.	3.83	0.12	0.58	-	-	0.09	0.76	0.31*	0.00
ปลัด อบต.	3.92	0.02	0.99	0.09	0.76	-	-	0.22	0.10
ครู ศรช.	4.14	0.19	0.19	0.31*	0.00	0.22	0.10	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 แสดงความแตกต่างรายคู่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

การวิเคราะห์แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามที่ได้สอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในแต่ละประเด็นดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งรายด้านและในภาพรวม ดังนี้

4.1.1 ด้านบุคลากร

- 1) ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว
- 2) จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ยกย่อง ชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 3) จัดบุคลากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่
- 4) ควรให้บุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

4.1.2 ด้านงบประมาณ

- 1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐ และองค์การบริหารส่วนตำบล ในสัดส่วนที่เหมาะสม
- 2) งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในด้านการจัดหา และให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์
- 3) ควรเพิ่มงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น
- 4) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4.1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

- 1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่พอเพียง และดึงดูดความสนใจ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2) ควรจัดสถานที่ภายในบริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาด งามตาน่าใช้บริการ
- 3) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และผลิตสื่อที่จำเป็นไว้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เพียงพอและตรงกับความต้องการในการใช้

4.1.4 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) ควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

- 2) ควรจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน
- 3) ควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 4) ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ด้านข้อมูลทั่วไป การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 5) ควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ
- 6) ควรจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน
- 7) ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
- 8) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์
- 9) ควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน
- 10) ควรกำกับ ดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น
- 11) ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 12) ควรมีการประเมินผลการทำงานอย่างเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ
- 13) ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

4.2 การจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งรายด้านและในภาพรวม เห็นว่า

- 4.2.1 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการจัดการเรียนการสอนคืออยู่แล้ว แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 4.2.2 ต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นให้มากขึ้น
- 4.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ครูยังขาดความรู้ความชำนาญในการสอนบางรายวิชา และยังขาดวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็น สอดคล้องกันทั้งรายด้านและในภาพรวม ดังนี้

4.3.1 **ด้านบุคลากร** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้งบุคลากรในด้านการเรียนการสอนและด้านธุรการ นอกจากนี้ผู้นำ ท้องถิ่นและชุมชน ไม่เห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผู้เรียนยังขาดความสนใจและความ รับผิดชอบในการเรียน

4.3.2 **ด้านงบประมาณ** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดงบประมาณในการ บริหารจัดการ

4.3.3 **ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดอุปกรณ์ สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้สถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงานยังคับแคบ ไม่เป็นเอกเทศและห่างไกลจากชุมชน

4.3.4 **ด้านการบริหารจัดการ** พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความพร้อมในการ บริหารจัดการ แผนและโครงการในการดำเนินงานขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานจากหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชน ประกอบกับ นโยบายและสายงานการบังคับบัญชาขาดความชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองตำบล ส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

1.1.3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 95 ตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกองตำบล ส่วนตำบล จำนวน 95 คน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ) จำนวน 95 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 95 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 95 คน รวมทั้งสิ้น 380 คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified sampling) จากประชากร 380 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซซีและมอร์แกน

(Krejcie and Morgan, 1970: 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 76 คน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 76 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 76 คน และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 76 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 304 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2	สภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน	จำนวน 65 ข้อ
ตอนที่ 3	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน 3 ข้อ

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้รับการตรวจสอบแล้ว โดยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตศึกษา เพื่อติดต่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี และผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งหมดด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 300 ฉบับ จากที่ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 304 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.68 ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 ฉบับ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 ฉบับ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 ฉบับ และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 75 ฉบับ

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตรวจให้คะแนน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการลงรหัสแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

- 1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติร้อยละ
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และ

ด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และเปรียบเทียบรายคู่ภายหลัง โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

4) แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมจากข้อคำถาม ปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 4 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา 3 ปี และ 4 ปี จำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และดำรงตำแหน่ง 2 ปีน้อยที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบอยู่ ระดับ 5 มากที่สุดจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมา คือ ระดับ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และระดับ 3 น้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และพบว่า ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในสถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบระดับ 1 และสถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบระดับ 2

1.3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน แยกตามรายด้านและภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน

1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมด้านบุคลากร ในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.60)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนชุมชนควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนชุมชนบางครั้งบางคราว ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ขก่องชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจ้างครูศูนย์การเรียนชุมชนให้รับผิดชอบจัดการศึกษานอกโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และเป็นผู้บังคับบัญชาครูศูนย์การเรียนชุมชน โดยตรง ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.03)

2) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านงบประมาณในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐและ อบต. ในสัดส่วนที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.83) รองลงมา ได้แก่ งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนควรนำมาใช้ในการจัดหาและให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 0.96)

3) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.66)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่พอเพียงและดึงดูด ความสนใจที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.80) รองลงมา ได้แก่ ควรจัดสถานที่ภายใน บริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาดงามตาน่าใช้บริการ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการสร้างอาคารสถานที่ของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเอง ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.98)

4) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมด้านการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่า เฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.75) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.76) และข้อที่มีค่า เฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.80)

(2) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.65)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านข้อมูลทั่วไป การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.73) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.76)

(3) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละเรื่องและกิจกรรม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77)

(4) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการบริหารและจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.61)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.76) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83)

(5) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการกำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.67)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.82) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนควบคุมการกำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.78)

(6) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ผลตอบแทนแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง โดยที่มีการประเมินผลผ่านเกณฑ์ในระดับที่องค์การบริหารส่วนตำบลพอใจผลงาน ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.82)

(7) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เรื่องการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.73)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.75)

5) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.55)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า การบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.66) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.56) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.60) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.63) มีความเหมาะสมตามลำดับ

6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน แยกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

(1) นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.55)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.68) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.56) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.60) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.61) มีความเหมาะสมตามลำดับ

(2) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.71)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.57) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.67) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.62) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.66) มีความเหมาะสมตามลำดับ

(3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.56)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม เห็นว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.67) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.59) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.61) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.61) มีความเหมาะสมตามลำดับ

(4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.46)

เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เห็นว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.55) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.50) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.57) มีความเหมาะสมตามลำดับ

1.3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสมในด้านบุคลากร พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสมในด้านงบประมาณ พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การ

บริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ พบว่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในด้านการบริหารจัดการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.4 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

1) ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

(1) ด้านบุคลากร

ก. ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว

ข. จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ยกย่อง ชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ค. จัดบุคลากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

ง. ควรให้บุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

(2) ด้านงบประมาณ

ก. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทั้งจากภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลในสัดส่วนที่เหมาะสม

ข. งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในการจัดการ และให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์

ค. ควรเพิ่มงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

(3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

ก. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พอเพียงและดึงดูดความสนใจ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข. ควรจัดสถานที่ภายในบริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาดงามคาน่าใช้บริการ

(4) ด้านการบริหารจัดการ

ก. ควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ข. ควรจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน

ค. ควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

อยู่เสมอ

ง. ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ด้านข้อมูลทั่วไป

การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

จ. ควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ

ฉ. ควรจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชนในชุมชน

ช. ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

ซ. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์

ฅ. ควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้
ในการวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน

ฉ. ควรกำกับ ดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น

ค. ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ฌ. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ ๆ
สม่ำเสมอ

จ. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้
บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2) การจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เห็นว่า

(1) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการจัดการเรียนการสอนคืออยู่แล้ว แต่
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้นักเรียนมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

(2) ต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นให้มากขึ้น

(3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า
ครูยังขาดความรู้ความชำนาญในการสอนบางรายวิชา และยังขาดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียน
การสอน

3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

(1) ด้านบุคลากร พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดบุคลากรใน
การปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้งบุคลากรในด้านการเรียนการสอนและด้านธุรการ
นอกจากนั้น ผู้นำท้องถิ่นและชุมชนไม่เห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผู้เรียนยังขาดความ
สนใจและความรับผิดชอบในการเรียน

(2) ด้านงบประมาณ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาด
งบประมาณในการบริหารจัดการ

(3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ยังขาดอุปกรณ์ สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนั้นสถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
ยังคับแคบ ไม่เป็นเอกเทศและห่างไกลจากชุมชน

(4) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความ
พร้อมในการบริหารจัดการ แผนและโครงการในการดำเนินงานขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้อง

กับท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานจากหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชน ประกอบกับนโยบายและสายงานการบังคับบัญชาขาดความชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อย

2. การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา มุ่งสร้างโอกาสและให้บริการการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ในชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน สนองตอบต่อความต้องการและเสนอทางเลือกในการศึกษาให้กับท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้กับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของจินตนา กิตติสยาม (2544: 158) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามทัศนะของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชรวาปี พันธุ์เพ็ง (2539: 120) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคกลาง 8 จังหวัด พบว่า ทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และจากการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ที่เป็นผู้นำและผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละชุมชนทำให้การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกฤดา จันทรวิมล (2545: 80) ที่ศึกษาแนวทางจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลังปี พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พบว่า การที่ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจัดการศึกษา มีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประสบความสำเร็จ

2.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เป็นลำดับแรก ลำดับที่สอง คือ ด้านการบริหารจัดการ ลำดับที่สาม คือ ด้านบุคลากร ลำดับสุดท้าย คือ ด้านงบประมาณ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่พอเพียงและดึงดูดความสนใจที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งควรจัดสถานที่ภายในบริเวณรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาดงามคาน่าใช้บริการ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นของประชาชน เน้นให้มีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติภารกิจค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้จากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและบุคคลในชุมชน เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้เกิดการหมุนเวียนข่าวสารข้อมูลระหว่างบุคคลในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สอดคล้องกับการติดตามผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ภาคเรียนที่ 2/2541 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2541: 45) พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความพร้อมในการให้บริการสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชชา ทับทิม (2543: 99-103) ที่ศึกษาบทบาทของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และผลการวิจัยของสมหมาย แสงมณี (2545: 77) ที่ศึกษาความพอใจของประชาชนต่อการใช้สื่อในเขตบริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการบริหารจัดการ เห็นว่า ควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำรวจความต้องการทางการศึกษา จัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของชุมชน จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน จัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กำกับดูแล ประเมินผล และมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก โครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความชัดเจน อยู่ในการ

กำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งเป็นบุคลากรที่ได้รับค่าตอบแทนจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ลักษณะโครงสร้างการบริหารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงาน คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นคณะผู้บริหารกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นผู้ดำเนินงานจัดกิจกรรม โดยมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและจังหวัดเป็นหน่วยให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบกับมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการที่ชัดเจนจึงทำให้การบริหารงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป.: 20-25) ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในชุมชนเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวุฒิ เกิดนาวิ (2542: 69-70) ที่ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญ สนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของรานี น้อยสกุล (2544: 75) ที่ศึกษาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความรู้และทักษะในด้านการบริหารจัดการ มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเห็นว่า การดำเนินการจัดการกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะมีความรู้ทางด้านการบริหารอย่างเพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยทักษะในการปฏิบัติงาน ด้วยการปฏิบัติงานจึงจะประสบผลสำเร็จ

3) ด้านบุคลากร เห็นว่า ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประจำหรือสอนเสริม รวมทั้งควรจัดบุคลากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก มีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน ประกอบกับมีคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มาจากผู้นำในชุมชนและนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จึงทำให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพมาปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของควงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543: 65) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รูปแบบที่สนองความต้องการของชุมชนและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องการวิทยากร จากแหล่งวิทยากร สำหรับการดำเนินการมีการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจาก องค์กร 3 ฝ่าย คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน และผู้นำ ชุมชนหรือตัวแทนประชาชน ตลอดจนต้องมีการกำหนดบทบาทคณะกรรมการแต่ละฝ่าย และ กำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการและการติดตามผลอย่างชัดเจน

4) ด้านงบประมาณ เห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุน งบประมาณทั้งจากภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลในสัดส่วนที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีการระดมทุนจากชุมชน โดยมีชุมชนช่วยส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มเติมจากราชากร ประกอบกับการตื่นตัวจากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 22) หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งรัฐและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องระดมทรัพยากรหรือปัจจัยต่าง ๆ มาใช้จัดการศึกษาให้เพียงพอ ตลอดจนให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่าน คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีหน้าที่ในการจัดหาและสนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์การ เรียนชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกฤดา จันทรวิมล (2542: 79) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังปี พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อชุมชน ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการ บริหารจัดการ

2.2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า กรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลกับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากความแตกต่างของบทบาทและหน้าที่ของกรรมการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละตำแหน่งและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำให้การมีส่วนร่วมต่อ

การบริหารศูนย์การเรียนชุมชนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา กิตติสยาม (2544: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน ตามทัศนะของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน พบว่า ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีส่วนร่วมและความต้องการในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับวินัย เชื้อเพชร (2532: 91-99) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของคณะกรรมการหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานด้านการศึกษามีครูศูนย์การเรียนชุมชนเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนชุมชนอยู่แล้ว และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษา จึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมามีบทบาทในการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนที่เห็นเป็นรูปธรรมมากกว่า

2.2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน มีความคิดเห็นในด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวอาจจะมีสาเหตุมาจากบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน มีความแตกต่างกัน ดังที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540: 20-25) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน โดยที่ครูศูนย์การเรียนชุมชนจะเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนชุมชน และคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชน ซึ่งมาจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทหน้าที่ในลักษณะเป็นผู้กำหนดนโยบายบริหารงานในศูนย์การเรียนชุมชน รวมทั้งจัดหาและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนด้วย แต่บทบาทของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนชุมชนนั้น ยังมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำในท้องถิ่นของตนในด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะต้องดำเนินการก่อนเป็นลำดับแรก จึงทำให้การบริหารงานด้านการศึกษายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สอดคล้องกับชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2540: 36 -37) ที่ศึกษาการบริหาร

จัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า รายได้ของท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน อำนาจหน้าที่ไม่สัมพันธ์กับรายได้ ขาดแคลนบุคลากรในท้องถิ่น ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเท่าที่ควร และผู้บริหารของท้องถิ่นขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน สนใจเฉพาะด้านสิ่งก่อสร้าง

2.3 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีดังนี้

1) ด้านบุคลากร

(1) ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว

(2) จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ยกย่อง ชมเชยการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(3) จัดบุคลากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่

(4) ควรให้บุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

2) ด้านงบประมาณ

(1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐและองค์การบริหารส่วนตำบลในสัดส่วนที่เหมาะสม

(2) งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในด้านการจัดหาและให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์

(3) ควรเพิ่มงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

(4) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

(1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่พอเพียง และดึงดูดความสนใจที่เอื้อต่อการเรียนรู้

(2) ควรจัดสถานที่ภายในบริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สะอาดงามตาน่าใช้บริการ

(3) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และผลิตสื่อที่จำเป็นไว้ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ให้เพียงพอและตรงกับความต้องการในการใช้

4) ด้านการบริหารจัดการ

(1) ควรจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

(2) ควรจัดทำแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนอง ความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน

(3) ควรจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

(4) ควรจัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ด้านข้อมูลทั่วไป การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ของศูนย์การเรียนชุมชน

(5) ควรมีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของประชาชน เพื่อจัดทำแผนการให้บริการ

(6) ควรจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของประชาชน ในชุมชน

(7) ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษา พื้นฐาน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

(8) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิด

ประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติดและเอดส์

(9) ควรมีการติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการ

วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน

(10) ควรกำกับ ดูแล การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน ให้มีความ เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของท้องถิ่น

(11) ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนชุมชน มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(12) ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระยะ ๆ สม่าเสมอ

(13) ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการของ ศูนย์การเรียนชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่ง การเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ

ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543: 65) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ความต้องการในด้านการจัดหลักสูตร พบว่า ก่อนการเปิดหลักสูตรต้องสำรวจความต้องการของชุมชน รวมทั้งต้องการให้มีเอกสารค้นคว้า เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ สำหรับฝึก และต้องการผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งวิทยากรเป็นวิทยากร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญ กองจันทร์ดี (2543: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนชุมชน เขตการศึกษา 5 พบว่า องค์ประกอบของการจัดการทั้ง โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การให้คำปรึกษาและแนะแนว 3) การจัดทำแผนและโครงการ 4) การสำรวจข้อมูลชุมชน 5) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน 6) การประสานเครือข่าย 7) การสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 8) การประชาสัมพันธ์ และยังสอดคล้องกับ พรประไพ อุทะนุด (2542: 97) ที่รายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนชุมชน ตำบลหมอก อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชนควรมีบทบาทในการวางแผนเสนอแนวทางให้การสนับสนุน กำกับ ดูแล ติดตามการดำเนินงานของศูนย์การเรียน ชุมชน โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การสร้างความเข้าใจ และกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนชุมชน

2.3.2 การจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชน เห็นว่า

1) ครูศูนย์การเรียนชุมชนมีการจัดการเรียนการสอนคืออยู่แล้ว แต่ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้นักเรียนมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

2) ต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นให้มากขึ้น

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ครูยังขาด ความรู้ความชำนาญในการสอนบางรายวิชา และยังขาดวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกฤดา จันทวิมล

(2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาแนวทางจัดการศูนย์การเรียนชุมชน หลังปี พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่พบว่า การสำรวจความต้องการของชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ บุคลากรหรือครู ศรช. จะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนงานศูนย์การเรียนชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ

(2543: บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รูปแบบที่สนองความต้องการของชุมชนและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการจัดหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งต้องการผู้เชี่ยวชาญจากแหล่งวิทยากรเป็นวิทยากร ต้องการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยมีวิทยากรเป็นผู้สอน และจัดฝึกในสถานประกอบการ

2.3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า

1) ด้านบุคลากร ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยังขาดบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้งบุคลากรในด้านการเรียนการสอนและด้านธุรการ นอกจากนี้ ผู้นำท้องถิ่นและชุมชน ไม่เห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ผู้เรียนยังขาดความสนใจและความรับผิดชอบในการเรียน

2) ด้านงบประมาณ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดอุปกรณ์ สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้สถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงานยังคับแคบ ไม่เป็นเอกเทศ และห่างไกลจากชุมชน

4) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ แผนและโครงการในการดำเนินงาน ขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานจากหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชน ประกอบกับนโยบายและสายงานการบังคับบัญชาขาดความชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อย

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการวิจัยของสมพิศ เจริญทอง (2532: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน คือ บุคลากรมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะศูนย์ ที่ตั้งใหม่ ตลอดจนขาดวิทยากรในสาขาวิชา ด้านงบประมาณมีปัญหาเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ฯ ซึ่งไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม ด้านวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเก่า ล้าสมัย ชำรุด เครื่องมือยังไม่ทันต่อสภาพของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2542: 41) ที่ได้ นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภาคเรียนที่ 1/2541 ในจังหวัดพิจิตร เพื่อทราบสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

พบว่า การดำเนินกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่สมบูรณ์ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ สื่อการจัดกิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2542: 41 อ้างถึงใน จินตนา กิตติสยาม 2544: 68) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำลี เก่งทอง (2543: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษา 5 ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่งบประมาณมีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านสาธารณูปโภคมากกว่าด้านการศึกษา ไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินงานด้านการศึกษา และผลการวิจัยของสายสุรี จุติกุล (2530: 17) ที่ศึกษาเรื่องวิเคราะห์สภาพและปัญหาปัจจุบันในการจัดการศึกษาอาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พบว่าการจัดเตรียมอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอกับผู้เรียน สื่อต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นสิ่งซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและขาดความสนใจในการเรียนรู้ได้ (สายสุรี จุติกุล 2530: 17 อ้างถึงใน ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ 2543: 68)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ

3.1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน โดยเฉพาะการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน

3.1.2 การบริหารจัดการควรตระหนักถึงความสำคัญขององค์ประกอบ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ และด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ตามลำดับ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความสำเร็จของการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.1.3 ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสามารถใช้ผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่คุณวิจัยได้มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ไว้ข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้แพร่หลายออกไป เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2.2 ควรศึกษาสภาพความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.2.4 ควรศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

บรรณานุกรม

1

๒

บรรณานุกรม

- กรวุฒิ เกิดนาวี “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ในอำเภอผักไห่” ใน รายงานการวิจัย สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 2542
- กิตติศักดิ์ รัตนฉายา “หน่วยที่ 9 การบริหารการเงินการศึกษานอกระบบ” ใน *ประมวลสาระ ชุมวิชาการวางแผน การกำกับดูแล และการประเมินการศึกษานอกระบบ* หน้า 119 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน *คู่มือการปฏิบัติงานครูประจำ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)* กรุงเทพมหานคร กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน 2546
- _____ . *คู่มือการดำเนินงาน ศรช.* กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท. 2540
- _____ . *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับครู ศรช.* ม.ป.ท. 2541
- _____ . *โครงสร้างและบทบาทหน้าที่และภารกิจของหน่วยงาน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ประชาชน 2537
- _____ . *แนวการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ฉบับปรับปรุง)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา 2540
- _____ . *แนวความคิดจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษา และศูนย์การศึกษาชุมชนในองค์กรเครือข่าย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2541
- _____ . *แนวทางการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2541
- _____ . *แนวปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในชุมชน* กรุงเทพมหานคร ศรีเมืองการพิมพ์ 2534
- _____ . *รายงานการจัดการศึกษาในชุมชน* กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2541
- _____ . *รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบบริการสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มีประสิทธิภาพ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ 2542
- _____ . *ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)* กรุงเทพมหานคร อรุณการพิมพ์ 2540

การปกครอง, กรม กองราชการส่วนตำบล *กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อาสารักขา
ดินแดน 2542

_____ . *คู่มือพนักงานส่วนตำบล* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2539
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*
กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2544
จินตนา กิตติสยาม “การมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามทัศนะของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
2544

ชาญ กองจันทร์ดี “องค์ประกอบการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมของศูนย์การ
เรียนรู้ชุมชน เขตการศึกษา 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 2543

ชารี มณีศรี *การนิเทศการศึกษา* กรุงเทพมหานคร บุรพาสาส์น ม.ป.ป.

ชินวรณ์ บุญเกียรติ *พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล* ม.ป.ท. 2540

ชูวงษ์ ฉายะบุตร *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2539

ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดย
ผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2543

ทองอยู่ แก้วไทรสะ และชัยยศ อิมสุวรรณ์ “หน่วยที่ 6 การบริหารองค์การการศึกษานอกระบบ”
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวางแผน การกำกับดูแล และการประเมินการศึกษา
นอกระบบ* หน้า 11 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช 2545

พิทยพันธ์ เวะศรีภา “การพัฒนาแบบเรียนและคู่มือครูรายวิชา ส.071 ท้องถิ่นของเรา 1 เรื่อง
สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูเวียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอ
ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542

- ทิพวัลย์ มาแสง “หน่วยที่ 5 นักการศึกษานอกระบบกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต การศึกษานอกระบบ* หน้า 196
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- ธงชัย สันติวงษ์ *หลักการจัดการ พิมพ์ครั้งที่ 8* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
2541
- นงนุช วงษ์สุวรรณ *การพัฒนาองค์กร* กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร พรินติ้ง กรู๊ป 2535
- บุญเลิศ ส่องสว่าง “หน่วยที่ 8 การบริหารพัสดุการศึกษานอกระบบ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
การวางแผน การกำกับดูแล และการประเมินการศึกษานอกระบบ* หน้า 77 นนทบุรี
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- บุญเอื้อม บุญรอด “ความพร้อมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนางาน
สาธารณสุขในระดับตำบล : ศึกษากรณีจังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2543
- พรประไพ อุทะนุด *เอกสารนิเทศการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใน
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมวดวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
2542
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพ
มหานคร สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2540
- พัชยา ทับทิม “การศึกษายาทบาทของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการ
การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตจังหวัด
กำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอก
โรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2543
- เพชรวาปี พันธุ์เพ็ง “ทัศนคติของประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะ
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลภาคกลาง 8 จังหวัด” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหาร
ศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2539
- ภิญโญ สาร *หลักการบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2526
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 114
ตอนที่ 55 ก* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สยามสปอร์ต ซินดิเคต 2542

- รานี น้อยสกุล “ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
อาชีวศึกษา สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2544
- รุ่ง แก้วแดง **แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษา และศูนย์การศึกษาชุมชนใน
องค์กรเครือข่าย** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2538
- ลิขิต ธีรเวคิน **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2523
- วินัย เชื้อเพชร การศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของ
คณะกรรมการหมู่บ้าน จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2532
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ **การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น** นครราชสีมา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา 2541
- สมคิด พรหมจ้อย “หน่วยที่ 9 การวิจัยและสถิติทางการศึกษา” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย
และสถิติทางการศึกษา** หน้า 86 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ “หน่วยที่ 7 การบริหารบุคลากรการศึกษานอกระบบ” ใน **ประมวลสาระ
ชุดวิชาการวางแผน การกำกับดูแล และการประเมินการศึกษานอกระบบ** หน้า 39
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- สมพงษ์ เกษมสิน **การบริหาร** พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2521
- สมพิศ เจริญทอง “ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงาน
การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด”
ใน **รวมบทความวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2532** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532
- สมหมาย แสงมณี “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้สื่อในเขตบริการของศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2545
- สวัสดิ์ คีรีจันทร์ “เรื่องของ ศรช. : ศูนย์กลางการเรียนรู้ใกล้ตัว” ใน **ครูทีวีไรศ โกรธา กับการศึกษา
ชุมชน** หน้า 1-11 ม.ป.ท. 2541

สุกฤตา จันทรวิมล “แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนชุมชน หลังปี พ.ศ.2545 ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล 2545

สำลี เก่งทอง “การศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตการศึกษา 5 ต่อการมี ส่วนร่วมการจัดการศึกษา” ใน รายงานการวิจัย สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เขตการศึกษา 5 2543

อนุพงษ์ เนื่องจำนง “ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อโครงสร้าง และ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ รูปแบบการบริหาร และกระบวนการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 ในเขตปริมณฑล” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2544

อนันต์ อนันตกุล *การปกครองท้องถิ่นไทย ตำราประกอบการศึกษาวิชา ร.253 การปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 2521

อุทัย หิรัญโต *การปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์ 2523

Cronbach, Lee J. *Essentials of Psychological Testing, 3th ed.*, New York. : Harper & Row Publishing, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ นายกิตติศักดิ์ รัตนฉายา
- สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี
ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- วุฒิการศึกษา ค.บ.(สังคมศึกษา)
บธ.บ.(การจัดการทั่วไป)
กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ประสบการณ์หรือความชำนาญ
- ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี
  - ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี
2. ชื่อ นายปรัชญา พวงแก้ว
- สถานที่ทำงาน ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอบ่อพลอย
อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
- วุฒิการศึกษา กศ.บ.(บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ประสบการณ์หรือความชำนาญ
- หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลากร ศูนย์ภาคกลางจังหวัดราชบุรี
  - ผู้ช่วยศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี
  - ผู้ช่วยศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดสุพรรณบุรี
  - หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองกาญจนบุรี
  - ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอบ่อพลอย ระดับ 8

3. ชื่อ นางสาวสุชาดา เชื้อโพธิ์
- สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลสระลงเรือ
ตำบลสระลงเรือ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
- วุฒิการศึกษา MPA. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ประสบการณ์หรือความชำนาญ
- ประธานคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลสระลงเรือ
  - กรรมการศึกษาโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม
  - กรรมการศึกษาโรงเรียนบ้านไผ่สี
  - ครูสายผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา
  - ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบลสระลงเรือ
ระยะเวลา 3 ปี

(สำเนา)

ที่ ทม 1307/ว 236

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

7 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกิตติศักดิ์ รัตนฉายา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สมคิด พรหมจู้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจู้)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร.02-5033566

โทรสาร. 02-5033567

(สำเนา)

ที่ ทม 1307/ว 236

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

7 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายปรัชญา พวงแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สมคิด พรหมจ้อย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร.02-5033566

โทรสาร. 02-5033567

(สำเนา)

ที่ ทม 1307/ว 236

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

7 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุชาดา เชื้อโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์

จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารศูนย์การเรียนชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สมคิด พรหมจ้อย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร.02-5033566

โทรสาร. 02-5033567

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ศธ 0522.16 (น) / ว 460

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภออุทุมพร

เนื่องด้วย นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารศูนย์การเรียน
ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย จาก คณะกรรมการ
บริหารศูนย์การเรียนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 8 ตำบล ได้แก่
ประธานกรรมการบริหาร กรรมการบริหาร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียน
ชุมชน จำนวน 32 คน ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักศึกษา และผลการ
วิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลอง
เครื่องมือ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจาก
ท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สมคิด พรหมจู้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจู้)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร.5033566

โทรสาร. 5033567

(สำเนา)

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / ว 556

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

20 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

เนื่องด้วย นางนราทิพย์ สอาดเยี่ยม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารศูนย์การเรียน
ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก จาก คณะกรรมการบริหาร
ศูนย์การเรียนชุมชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 95 ตำบล ได้แก่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน คน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สมคิด พรหมจ้อย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร.5033566

โทรสาร. 5033567

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดกาญจนบุรี

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา “การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล” เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ตอบคำถามตามความเป็นจริง คำตอบที่ได้จะเป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 ท่าน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 ท่าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 ท่าน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 1 ท่าน

3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและข้อเสนอแนะ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

นราทิพย์ สอาดเอี่ยม

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

รายการ	สำหรับผู้วิจัย ☐ ☐ ☐ 1 2 3
1. ตำแหน่ง ☐ นายก อบต. ☐ กรรมการบริหาร อบต. ☐ ปลัด อบต. ☐ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	☐ 4
2. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี ☐ 4 ปี ☐ มากกว่า 4 ปี ขึ้นไป	☐ 5
3. สถานภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบ ☐ ระดับ 1 ☐ ระดับ 2 ☐ ระดับ 3 ☐ ระดับ 4 ☐ ระดับ 5	☐ 6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ

ความคิดเห็น ตามความคิดเห็นของท่านว่าควรอยู่ในระดับใดใน 5 ระดับ ต่อไปนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
	ด้านบุคลากร						
1.	อบต.ควรมีบทบาทในการพิจารณา คัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 7
2.	อบต.ควรมีบทบาทในการคัดเลือก ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 8
3.	อบต.ควรสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนให้มีการจัดหาครูผู้สอนและ วิทยากรเอง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 9
4.	อบต.ควรได้รับการอบรมให้มีความ รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของ อบต. ในการดำเนินงานของศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 10
5	อบต.ควรจ้างครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้รับผิดชอบจัดการศึกษานอก โรงเรียนของ อบต.เอง และเป็น ผู้บังคับบัญชาครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน โดยตรง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 11

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
6.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากกว่า 1 คน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 12
7.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตลอดเวลา	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 13
8.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญต่าง ๆ มาประจำหรือสอนเสริมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางครั้งบางคราว	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 14
9.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 15
10.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน เช่น การศึกษาดูงาน ขก่องรมแซมการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นขวัญและ กำลังใจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 16

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
	ด้านงบประมาณ						
11.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด ทำแผนขอรับการสนับสนุนงบ ประมาณจาก อบต.	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 17
12.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ทั้งหมด	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 18
13.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจาก อบต. ทั้งหมด	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 19
14.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรได้รับการ สนับสนุนงบประมาณทั้งจากภาครัฐ และ อบต. ในสัดส่วนที่เหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 20
15.	งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในด้านการเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนของครูศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 21
16.	งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในด้านการจัดกิจกรรม ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 22
17.	งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรนำมาใช้ในด้านการจัดหาและ ให้บริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 23

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
18.	ชุมชนควรมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน เช่น ค่าบริการ ค่าสมาชิก ค่าธรรมเนียม ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 24

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความถี่เห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
	ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่						
19.	อบค.ควรดำเนินการสร้างอาคาร สถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเอง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 25
20.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีสถานที่ เป็นเอกเทศ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 26
21.	อบค.ควรสนับสนุนหรือจัดหาสื่อ การเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาใช้ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 27
22.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการ สำรวจความต้องการและมีการวาง แผนการใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 28
23.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีสื่อไว้ บริการอย่างหลากหลาย เช่น วีดิทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 29
24.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดให้มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ไว้บริการสำหรับกลุ่ม เป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 30
25.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดสถานที่ ภายในบริเวณหรือรอบ ๆ ศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนให้สะอาด งามตา นำมาใช้ บริการ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 31
26.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมี บรรยากาศ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่ พอเพียงและดึงดูดความสนใจ ที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 32

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
27.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำ แผนผังและโครงสร้างการให้ บริการเพื่ออำนวยความสะดวกใน การใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 33

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

1

๙

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
	ด้านการบริหารจัดการ						
	1. การวางแผนการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน						
28.	อบต.ควรมีการวางแผนการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 34
29.	อบต.ควรมีการประชุมร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกัน วางแผนดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 35
30.	อบต.ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 36
31.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีการประชุมร่วมกันกับครูศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 37
32.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดทำ แผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับวิถี ชีวิตและตอบสนองความต้องการ ของผู้รับบริการและชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 38
33.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดทำ โครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 39

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
34.	คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรมีบทบาทในการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและ อบต. ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 40

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
35.	2. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการจัด ทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้าน ข้อมูลทั่วไป การเมืองการ ปกครอง การศึกษา ศิลป วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียน ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 41
36.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการจัด ทำข้อมูลพื้นฐานที่มีความจำเป็น ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 42
37.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการจัด ทำข้อมูลพื้นฐานในการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต แก่กลุ่ม เป้าหมายอื่น ๆ เช่น ผู้สูง อายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 43
38.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรจัดทำ ข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน และ เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 44

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
39.	3. การจัดลำดับความสำคัญความต้องการทางการศึกษาของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการ สำรวจความต้องการทางการศึกษา ของประชาชนในชุมชน เพื่อจัดทำ แผนการให้บริการ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 45
40.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด ลำดับความสำคัญความต้องการทาง การศึกษาของประชาชนในชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 46
41.	การลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับ ปริมาณความต้องการของผู้ใช้ บริการแต่ละเรื่องและกิจกรรม	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 47
42.	การลำดับความสำคัญควรขึ้นอยู่กับ ปัญหาที่กระทบต่อคนส่วนใหญ่ใน ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 48

f ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
	4. การบริหารและจัดกิจกรรมใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน						
43.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรเปิดสอน หลักสูตรที่เหมาะสมกับความ ต้องการของท้องถิ่น	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 49
44.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ครบทั้ง 4 ด้าน คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและ ชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 50
45.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ คนเร่ร่อน ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 51
46.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด กิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน เช่น กิจกรรมวันสำคัญ นันทนาการ ประเพณีท้องถิ่น ฯลฯ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 52
47.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัด กิจกรรมเพื่อนำเพ็ญประโยชน์ต่อ ส่วนร่วม	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 53

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
48.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ห่างไกล ยาเสพติดและเอดส์	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 54
49.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรของท้องถิ่น	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 55
50.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรจัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียนและปัจฉิมนิเทศก่อนจบหลักสูตร	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 56
51.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรจัดให้มีบริการแนะแนวการศึกษาให้กับนักศึกษา	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 57
52.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการวัดผล ประเมินผล นักศึกษาตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 58
53.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรเป็นสถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 18(3) ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ เป็นผู้จัด	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 59

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนชุมชน	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับ ผู้วิจัย
54.	5. การกำกับดูแล ติดตามผลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน อบต.ควรมีการจัดทำแผนควบคุม การกำกับดูแล การดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนชุมชนอย่างเป็นระบบ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 60
55.	อบต.ควรมีการกำกับดูแลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 61
56.	อบต.ควรมีการกำกับดูแลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 62
57.	อบต.ควรมีการกำกับดูแลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชน ในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตาม ระเบียบแบบแผนของทางราชการ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 63
58.	อบต.ควรมีการกำกับดูแลการ ดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนให้มี ความเหมาะสมกับสถานการณ์และ สภาพของท้องถิ่น	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 64
59.	ศูนย์การเรียนชุมชนควรมีการ ติดตามผู้จบหลักสูตรไปแล้ว เพื่อนำ ข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 65

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
60.	6. การประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อบต.ควรมีการประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 66
61.	อบต.ควรประเมินผลการดำเนินงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานตาม เป้าหมายและแผนงานที่ศูนย์การ เรียนรู้ชุมชน ได้วางไว้เป็นหลัก	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 67
62.	อบต.ควรมีการปรับปรุงตามการ ประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนมีการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 68
63.	อบต.ควรให้ผลตอบแทนแก่ครูศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง โดย ที่มีการประเมินผลผ่านเกณฑ์ใน ระดับที่ อบต.พอใจผลงาน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 69

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ข้อ ที่	การบริหารศูนย์การเรียนชุมชน	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
	7. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผล การดำเนินงานของศูนย์การเรียน ชุมชน						
64.	ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผย แพร่การดำเนินงานของศูนย์การ เรียนชุมชนในสื่อต่าง ๆ อย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 70
65.	ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ให้ประชาชนมาใช้บริการของศูนย์ การเรียนชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ 71

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนชุมชน อย่างไรบ้าง

.....
 .....

2. ท่านมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชนที่ดำเนินการอยู่อย่างไรบ้าง

.....
 .....

3. การดำเนินงานของศูนย์การเรียนชุมชนมีปัญหาอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....
 .....

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
สำนักบรรณสารสนเทศ

127

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนราทิพย์ สอาดเอี่ยม
วัน เดือน ปีเกิด	13 พฤษภาคม 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (ประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช พ.ศ.2542
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ตำแหน่ง	หัวหน้ากลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ กลุ่มนโยบายและแผน